

På gång inom EU

VÅREN 2016

Sveriges
Kommuner
och Landsting

På gång inom EU

VÅREN 2016

Upplysningar om innehållet:

Louise Andersson, 08-452 70 97, louise.andersson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2016

ISBN/Bestnr: 978-91-7585-373-4

Illustration/foto: Omslagsfoto © European Union 2015, Anna Ljungdell

- fotograf Mattias Hansson/HGbild, Glenn Nordlund

- fotograf P-O Sedin, Tomas Riste

- fotograf Linn Malmén, Inger Linge och Ella Bohlin

- fotograf Anna Molander

Produktion: Advant Produktionsbyrå

Tryck: LTAB, 2016

Förord

I *På gång inom EU* kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner, landsting och regioner. Texterna är skrivna av experter på SKL i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och finns att ladda ner via www.skl.se/eu.

I höstens nummer frågade vi er läsare hur skriften kan förbättras. Synpunkter som framkom var att vi kan bättre tydliggöra vad SKL gör och tycker och att våra prioriterade EU-frågor bör synas mer. I vårens nummer har vi försökt ta fasta på detta.

En fråga som SKL fortsätter prioritera under 2016 är den om utsatta EU-medborgare. Mycket arbete bedrivs i Sverige, men vi saknar fortfarande en debatt och aktivitet på EU-nivå. SKL anser att en långsiktig förbättrad livsmiljö för den utsatta gruppen endast kan uppnås genom insatser i hemländerna. Det är alltså en fråga för respektive medlemsstat och för EU att lösa, där den svenska regeringen har ett viktigt ansvar att verka för en sådan utveckling. En annan högaktuell fråga som SKL fortsätter prioritera är den om flyktingmottagandet. Bara under förra året beräknas 1–1,5 miljoner människor ha flytt till EU. För ett bra mottagande och integrationsarbete behövs en jämnare fördelning och att kommuner, landsting och regioner får rätt förutsättningar från såväl nationell som europeisk nivå.

Inom ramen för Energiunionen har översyn av reglerna om energieffektivisering tagit fart. Här kommer SKL att verka för att främja mål och krav på resultat snarare än detaljkrav och motverka eventuella krav på årlig renoveringstakt. Inom den digitala inre marknaden fokuserar vi på de delar som rör e-förvaltning, bland annat den kommande handlingsplanen på området. Jämte dessa finns också frihandelsavtalen med USA, statsstöd och föräldrars möjlighet att delta i arbete och familjeliv på lika villkor.

De prioriterade frågorna utesluter givetvis inte andra som är viktiga att följa och påverka under året. Sådana är förslagen till reviderade avfallsregler, vilka kommer bli styrande för kommunernas avfallshantering en lång tid framöver. SKL fortsätter också arbetet inför nästa programperiod för sammanhållningspolitiken och bevaka utvecklingen av EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi, Europa 2020.

Unionens framtida utveckling är dock oviss. Storbritanniens tveksamma inställning till EU och den utlysta folkomröstningen om ett utträde, den så kallade Brexit, påverkar Junckerkommissionens möjligheter att ta samarbetet vidare. Det får också betydelse för vilka förslag och initiativ som kommissionen kan lägga fram. Vi har också sett en av unionens grundbultar skakas om i och med flyktingkatastrofen och den påföljande hanteringen av EU:s inre och yttre gränser – den fria rörligheten i Schengensamarbetet.

Hur dessa frågor utvecklas får vi återkomma om i höstens nummer som lanseras i början av september. Till dess kan du hålla dig uppdaterad med SKL:s nyhetsbrev om EU och internationellt eller prata EU-frågor med oss på Twitter.

Stockholm i januari 2016

Jerker Stattin
Chef Internationella sektionen
Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

- 6 SKL:s prioriterade EU-frågor 2016
- 9 **Kapitel 1 - EU:s styrning, framtid och horisontella frågor**
- 9 Utredning om delaktighet i EU
- 10 FN:s hållbara utvecklingsmål - 2030-agendan
- 10 Arbetet med Europa 2020-strategin
- 10 Arbetet med våldsbejakande extremism
- 11 Kommissionens agenda för bättre lagstiftning - ökad insyn i och kontroll för bättre EU-lagstiftning
- 12 Utvärdering av EU:s medborgarinitiativ
- 13 **Kapitel 2 - Regional utveckling och samarbete**
- 13 Arbetet inför den kommande programperioden för EU:s struktur- och investeringsfonder
- 14 Arbetet med EU:s urbana agenda fortsätter
- 14 En investeringsplan för Europa
- 16 **Kapitel 3 - Sysselsättning och arbetsmarknad**
- 16 De europeiska arbetsmarknadsparterna inleder förhandlingar om aktivt åldrande
- 16 Fortsatt arbete med hälsa och säkerhet mellan EPSU och HOSPEEM
- 17 Nya förslag som väntas 2016
- 17 Fortsatt oklart läge kring revideringen av arbetstidsdirektivet
- 18 PRIORITERAD FRÅGA 2016 - Översyn av energieffektiviseringsregler
- 18 Styrningen av energiunionen - nationella energiplaner
- 18 **Kapitel 4 - Miljö, energi och klimat samt transporter**
- 18 PRIORITERAD FRÅGA 2016 - Översyn av energieffektiviseringsregler
- 18 Styrningen av energiunionen - nationella energiplaner
- 19 Handlingsplanen för cirkulär ekonomi - förslag till reviderade avfallsregler
- 19 Översyn av vattendirektiv
- 20 Översyn av reglerna om omgivningsbuller
- 20 EU:s nya luftfartsstrategi
- 21 **Kapitel 5 - Vård, omsorg och folkhälsa**
- 21 Fortsatt arbete med att anta nya förordningar om medicintekniska produkter
- 21 Kommissionen motsätter sig en ny alkoholstrategi för EU
- 22 Översyn av EU:s handlingsplan mot antibiotikaresistens
- 22 Europeiska referensnätverk (ERN)
- 23 EU:s nya tobaksregelverk implementeras
- 24 **Kapitel 6 - Inre marknaden och konkurrensfrågor**
- 24 PRIORITERAD FRÅGA 2016 - Vägen mot nya frihandelshandelsavtal
- 25 PRIORITERAD FRÅGA 2016 - EU:s statsstödsregler - uppföljning av den inre marknaden
- 25 Dataskyddsförordningen antagen
- 26 Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union
- 26 Översynen av mervärdesbeskattningen fortsätter
- 27 Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter
- 27 Europeisk standard och utredning om e-fakturerings i offentlig sektor

- 29 **Kapitel 7 - Migration, jämställdhet och mänskliga rättigheter**
- 29 PRIORITERAD FRÅGA 2016 - Utsatta EU-medborgare
- 30 PRIORITERAD FRÅGA 2016 - Asyl- och flyktingmottagande i EU
- 31 PRIORITERAD FRÅGA 2016 - Nystart för förvärvsarbetande föräldrar
- 31 Ingen ny jämställdhetsstrategi
- 32 Tillgängligare produkter och tjänster för personer med funktionsnedsättning
- 32 Indikatorer och verktygslåda för CEMR-deklarationen
- 33 Jämställdhet i nytt arbetsprogram för de europeiska arbetsmarknadsparterna
- 33 Direktivförslaget om att förbättra könsfördelningen i börsstyrelser
- 33 Framsteg i förhandlingarna om likabehandlingsdirektivet

- 34 **Kapitel 8 - Digitalisering, forskning och utbildning**
- 34 PRIORITERAD FRÅGA 2016 - Den digitala inre marknaden
- 35 Nya prioriteringar för EU:s strategiska ram för utbildning
- 35 Aktiviteter inom Horisont 2020

- 37 Svenska delegationen i Regionkommittén

- 39 SKL:s ledamöter i CEMR

- 40 Svenska delegationen i CLRAE

- 41 Ordlista

- 47 Praktiska länkar

- 48 Kontakt

SKL:s prioriterade EU-frågor 2016

SKL:s styrelse har antagit sju prioriterade EU-frågor som förbundet ska driva under 2016. Dessa ingår även i SKL:s verksamhetsplan och är kopplade till förbundets övriga prioriteringar. För varje prioriterad fråga finns ett antal viljeriktningar som förbundet ska verka för, samt aktiviteter som ska genomföras under året. På SKL:s webbplats kan du läsa om förbundets prioriterade EU-frågor i sin helhet.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2016

A. Målet är ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för en jämnare fördelning mellan medlemsländerna av asylsökande.
- › SKL ska verka för att det lokala och regionala perspektivet ges ett inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.
- › SKL ska bevaka utvecklingen av implementeringen av det gemensamma asylsystemet och den europeiska migrationsagendan och vad det får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

Aktiviteter:

- › SKL ska uppvakta ansvariga tjänstemän och politiker i Bryssel för att uppmärksamma dem på vilka förutsättningar lokala och regionala myndigheter i Sverige behöver i mottagandet av asylsökande och nyanlända flyktingar.
- › SKL ska delta i de sammanhang där kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna genomförs, avseende såväl integration som asyl- och flyktingmottagande, bland annat inom ramen för det nätverk som CEMR har startat, för att inhämta kunskap och dela erfarenheter som den svenska lokala och regionala nivån har gjort.

B. Arbetet med utsatta EU-medborgare ska stärkas

Viljeinriktning:

- › SKL ska inom ramen för sitt internationella arbete via lämpliga organisationer och forum lyfta frågan och sträva efter samarbete på denna nivå.
- › SKL ska verka för att den nationella samordnaren ges förlängt uppdrag. Detta för att förstärka det utbyte som startats genom det bilaterala avtal som Sverige och Rumänien slöt den 5 juni.

Aktiviteter:

- › Den nationella samordnarens förslag och dess konsekvenser för kommuner, landsting och regioner, likväl som stat och myndigheters insatser för att underlätta för den lokala nivån att utföra sina uppdrag, ska följas noga.
- › SKL International ska inom ramen för Sveriges bilaterala avtal med Rumänien undersöka kommuners möjligheter att samarbeta i Rumänien. Syftet är att undersöka vilket stöd som vore mest verkningsfullt på kommunal nivå i de regioner i Rumänien där de flesta av de utsatta EU-medborgare som tillfälligt vistas i Sverige kommer ifrån. Inriktning blir på stöd till kommunal förvaltning, samordnat erfarenhetsutbyte och riktade insatser inom relevanta kommunal initiativ.
- › SKL ska under våren anordna ett seminarium för att uppmärksamma vilka erfarenheter som den lokala svenska nivån har gjort utifrån att ha blivit mottagare av utsatta EU-medborgare. Vilka insatser som behövs på EU-nivå för att möta situationen kommer också att diskuteras.

C. Det kommunala och regionala perspektivet ska respekteras vid beslut på EU-nivå om energieffektivisering av byggnader

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för att främja mål och krav på resultat snarare än detaljkrav.
- › SKL ska motverka eventuella krav på årlig renoveringstakt.
- › SKL ska föreslå storlek på energianvändning som kriterium för krav på energikartläggning i Energieffektiviseringsdirektivet.
- › SKL ska verka för att utformning av nära-nollenergikrav för byggnader och förnybarhetsdirektiv inte styr bort från gemensamma lösningar som fjärrvärme och fjärrkyla.

Aktiviteter:

- › SKL ska delta vid de sammanhang och i de konsultationer som kommissionens väntas arrangera på temat.
- › SKL ska ta kontakt med relevanta handläggare på kommissionen som deltar i utarbetandet av den konsekvensanalys som ska tas fram 2016 samt bevaka arbetet i kommissionens kommitté som arbetar med byggnaders energiprestanda (EPB).
- › SKL ska ta kontakt med Sveriges representant inom kommissionens EPBD Concerted Action.

D. Lika möjligheter och villkor för föräldrar på arbetsmarknaden

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för att det inte blir någon ytterligare reglering på EU-nivå angående olika former av ledighet.
- › SKL ska lyfta fram goda exempel från förbundet och våra medlemmar på hur man kan arbeta för lika möjligheter/villkor för föräldrar på arbetsmarknaden.

Aktiviteter:

- › SKL ska lyfta fram goda exempel från medlemmarna på hur man kan underlätta för förvärvsarbetande föräldrar att kombinera arbetsliv och privatliv.
- › SKL ska sammanställa och sprida kunskap om insatser för att bryta könsstereotypa utbildnings- och yrkesval.
- › SKL ska framhålla vikten av ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden (bland annat vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden).
- › SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete på området genom europeiska arbetsgivarorganisationer.
- › SKL ska svara på kommissionens öppna samråd om "Possible actions to address the challenges of work life balance faced by working parents and caregivers".

E. Uppföljning av frihandelsavtal

Viljeinriktning:

- › Att synliggöra vad frihandelsavtal kan betyda i förhållande till offentligt finansierad verksamhet på lokal nivå för att värna organisationsfriheten och den kommunala självstyrelsen.

Aktiviteter:

- › SKL ska vara aktivt i och delta i CEEP:s och CEMR:s arbete med att följa förhandlingsarbetet om TiSA och TTIP.
- › SKL ska på motsvarande sätt samverka med Regeringskansliet, myndigheter och fackliga organisationer för att synliggöra de offentligt finansierade verksamheternas intressen i förhållande till TiSA och TTIP.
- › SKL ska delta i och ordna egna aktiviteter för att sprida kunskap om för- och nackdelar med TTIP.

F. Statsstödsregler – uppföljning av den inre marknaden

Viljeinriktning:

- › SKL ska bevaka kommuners och landstings intressen i utvecklingen av inre marknaden och verka för att möjliggöra ett aktivt deltagande från medlemmarna.
- › SKL ska särskilt uppmärksamma utvecklingen när det gäller statsstödsreglernas tillämpning ifråga om infrastrukturinvesteringar, hamnar och luftfart.

Aktiviteter:

- › SKL ska vara aktivt i och delta i CEEP:s och CEMR:s arbete när det gäller utvecklingen av statsstödsreglernas vidare tillämpning och ska på motsvarande sätt samverka med Regeringskansliet och myndigheter.
- › SKL ska utveckla ett underlag för tillämpning av EU-rättens regler för offentlig finansiering av det som är av allmänt ekonomiskt intresse – i ett första steg för flygets område.

G. En digital inre marknad och möjligheter till en smartare välfärd

Viljeinriktning:

- › SKL ska verka för att den lokala och regionala nivån deltar i framtagandet av den nya fleråriga handlingsplanen för e-förvaltning.
- › SKL ska verka för att initiativ för den digitala inre marknaden blir översiktligt kartlagda med avseende på effekterna för kommuners och landstings verksamheter.
- › SKL ska verka för ökad interoperabilitet och att erfarenheter från standardiserade arbeten på EU-nivå såsom ISA, eIDAS, E-SENS kommer kommuner och landsting till del.

Aktiviteter:

- › SKL ska genomföra ett antal dialogmöte med svenska representanter i kommissionens expertgrupp för e-förvaltning.
- › SKL ska verka för svensk rapportör i Regionkommittén för (ev.) yttrande om e-förvaltning.
- › SKL ska verka för deltagande från tjänstemän och politiker som talare vid relevanta konferenser och seminarium.
- › SKL ska verka för att svenska kommuner, landsting och regioner ges möjlighet att delta i pilotprojekt kopplat till den digitala inre marknaden för att möta medborgarnas ökande krav och förväntningar på välfärdstjänsterna.

EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

Utredning om delaktighet i EU

Regeringen utsåg i juni 2014 en särskild utredare för att utreda möjligheterna att främja insyn, delaktighet och inflytande för aktörer i Sverige när det gäller frågor som beslutas inom EU. Utredaren ska analysera kunskapsnivån i Sverige om EU-frågor och redogöra för de påverkansmöjligheter som finns idag. Vidare ska utredaren förslå åtgärder för ökad insyn, delaktighet och inflytande, inom ramen för EU:s nuvarande regelverk och arbetssätt. Uppdraget redovisas i början av 2016.

I utredningsdirektivet konstateras att det behövs ett tätare samarbete med intressenter utanför regeringen inför Sveriges förhandlingar på EU-nivå, både för att inhämta kunskap och för att förankra Sveriges position. SKL instämmer i denna formulering och anser att det nationella förankringsarbetet behöver utvecklas.

Kommuner, landsting och regioner påverkas av beslut fattade på EU-nivå. Ofta genomförs dessa beslut av den subnationella nivån och dessa aktörer har även stor kunskap om de praktiska förutsättningarna för denna implementering. SKL anser därför att det är nödvändigt att inkludera kommuner, landsting och regioner tidigare i beslutsprocessen. Idag tas deras synpunkter in först när det inte är möjligt att påverka EU-lagstiftningen, det vill säga

genom remissförfaranden i samband med den nationella implementeringen. Etablerandet av formella förankringsprocesser för EU-frågorna och ökad insyn i regeringens EU-arbete skulle kunna underlätta detta.

Som komplement till den pågående utredningen gav regeringen i uppdrag till Statskontoret att analysera myndigheternas arbete med frågor om delaktighet i EU, bland annat med fokus på samrådsformer med intresserade aktörer. Statskontorets promemoria, som lades fram i november 2015, understryker behovet av ett mer formaliserat samråd mellan myndigheter och intresserade aktörer. Vidare framhävs att en tydlig förväntan från regeringen på myndigheternas ansvar att samråda kan spela en viktig roll. SKL välkomnar detta.

Regeringen: *Utredning om delaktighet i EU*

Statskontoret: *PM om myndigheternas arbete med delaktighet i EU-frågor*

Kontaktperson:

Gabriel Werner, gabriel.werner@skl.se, 08-452 77 98

FN:s hållbara utvecklingsmål – 2030-agendan

I slutet av september antog FN:s generalförsamling den nya hållbara utvecklingsagendan och de globala utvecklingsmålen, så kallade Sustainable Development Goals (SDGs). Agendan, som ersätter de tidigare milleniemålen, började gälla den 1 januari 2016.

EU har varit en aktiv part i diskussionerna och har deltagit i förhandlingarna. De hållbara utvecklingsmålen är relevanta för EU som världens största biståndsgivare men också direkt för EU:s medlemsländer då de nya målen är universella. Målen berör ett stort antal områden som relaterar till svenska kommuners, landstings och regioners verksamheter, exempelvis energieffektivitet, folkhälsofrågor och demokratisk samhällsstyrning på alla nivåer.

Hur agendan konkret kommer att påverka och integreras i EU:s politik är under diskussion. I kommissionens arbetsprogram för 2016 talas det om att utifrån översynen av Europa 2020-strategin ta fram en strategi för hållbarhetsarbetet post-2020 med grund i 2030-agendan. Agendan berör även ramverket för energi 2030 och ett stort antal andra politikområden. Den kommer troligtvis att inverka på den framtida utformningen av EU:s fonder och program som finns tillgängliga för den lokala och regionala nivån.

Trots att 2030-agendan är mellanstatlig så kommer den lokala och regionala nivån att beröras av dess genomförande inom EU och i Sverige. Därför bevakar SKL att den lokala nivåns roll beaktas i diskussionerna om agendans genomförande på nationell likväl som europeisk nivå.

FN: Hållbara utvecklingsmålen – 2030-agendan

Kommissionen: Hållbara utvecklingsmålen – 2030-agendan

Global Taskforce: Global Taskforce of Local and Regional Governments for Post-2015 Development Agenda

Kontaktperson:

Gabriel Werner, gabriel.werner@skl.se, 08-452 77 98

Arbetet med Europa 2020-strategin

Under hösten 2014 genomförde kommissionen ett offentligt samråd om Europa 2020-strategin i halvtid. SKL svarade på samrådet med ett yttrande.

Kommissionen har aviserat att förslag utifrån översynen kan komma. Dock har ännu inget presenterats och det finns inte heller några kommande förslag i kommissionens arbetsprogram för 2016. Däremot finns det skrivningar i arbetsprogrammet om kopplingen mellan strategin och FN:s hållbara utvecklingsmål, Agenda 2030.

Den svenska regeringen reviderade två av de svenska utbildningsmålen i höstens budget 2015. Målet gällande avhopp från gymnasieskolan sänktes från tio procent till sju procent och målet att alla 30–34-åringar ska ha minst två års eftergymnasial utbildning höjdes från 40–45 procent till 45–50 procent.

Europa 2020-strategin berör flera politikområden som i Sverige är kommuners, landstings och regioners ansvar. SKL anser att ett förstärkt deltagande av kommuner och regioner, liksom av arbetsmarknadens parter på nationell och europeisk nivå, är avgörande för att Europa 2020-strategin ska bli mer framgångsrik än den föregående Lissabonstrategin. Förbundet betonar i sammanhanget vikten av EU:s sammanhållningspolitik som ett centralt verktyg för att nå strategins målsättningar.

SKL träffar löpande Statsrådsberedningen och arbetsmarknadens parter för att diskutera tillväxt- och sysselsättningsfrågor inom ramen för Europa 2020-strategin.

SKL: Europa 2020-strategin, Yttrande om halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin, Kartläggning av Europa 2020-strategins regionala förankring

Kommissionen: Europa 2020-strategin, Samråd om halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin

Regeringen: Europa 2020-strategin

Regionkommittén: Europa 2020 Övervakningsplattform

Kontaktpersoner:

Karin Flordal, karin.flordal@skl.se, 08-452 78 34

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Arbetet med våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är samlingsordet för den autonoma miljön, vit-makt miljön och den islamistiska extremistmiljön. Alla dessa miljöer förespråkar hot och våld för att förändra statskicket. Det är ett allvarligt problem eftersom det hotar det demokratiska systemets grundläggande funktioner, enskilda personers demokratiska rättigheter samt deras liv och hälsa. Problemet med våldsbejakande extremism har funnits länge men har fått ökad uppmärksamhet i västvärlden med anledning av de terrorattentat som genomförts av den islamistiska extremistmiljön.

Sedan år 2005 finns en EU-strategi för att bekämpa terrorism. Strategin bygger på fyra delar: förebygga, skydda, förfölja och agera. År 2011 lanserade dåvarande kommissionär för inrikesfrågor Cecilia Malmström ett europeiskt nätverk för utbyte av

erfarenhet, kunskap och goda exempel om förebyggande av radikaliserings.

Med anledning av attackerna i Paris hösten 2015 har Regionkommittén beslutat att ta fram ett yttrande om arbetet med våldsbejakande extremism på lokal nivå. Arbetet med yttrandet inleds i början av 2016.

Arbete mot våldsbejakande extremism och att bekämpa radikaliserings är även en prioriterad fråga för Europarådet, inkluderat Europarådets kommunalkongress. I november arrangerades en konferens för lokala ledare på temat i Århus, Danmark. Konferensen resulterade i en deklaration som bland annat innehåller etablerandet av en webbaserad plattform för erfarenhetsutbyte.

Sverige har en nationell samordnare mot våldsbejakande extremism som har i uppdrag att stärka och stödja lokal samverkan i syfte att förebygga våldsbejakande extremism. I den nationella samordnarens direktiv menar man att kommunen bör leda det lokala förebyggande arbetet och stödja samverkan mellan aktörer så som skola, polis, socialtjänst, trossamfund och civilsamhället i befintliga strukturer.

Kommunernas uppgift i detta är att arbeta förbyggande och motverka att unga människor dras till våldsbejakande extremism. Både inom skolan och inom socialtjänsten måste man arbeta för att förebygga radikaliserings hos unga genom stödjande och förebyggande samtal för att stärka ungas motståndskraft mot extrema budskap och erbjuda andra vägar till inflytande.

SKL har, förutom ett aktivt deltagande i den nationella samordnarens arbete, startat ett nätverk för kontaktpersonerna i kommuner samt planerar ett antal kunskaphöjande konferenser och seminarier under 2016. Detta främst för att höja kunskapsutbytet kommunerna emellan.

SKL: *Brottsförebyggande*

Kommissionen: *EU-strategi för att bekämpa terrorism,*

Nätverk för förebyggande av radikaliserings

Regeringen: *Nationell samordnaren mot våldsbejakande extremism*

Regionkommittén: *Pressmeddelande - yttrande om våldsbejakande extremism*

CLRAE: *Deklaration från konferensen om våldsbejakande extremism*

Kontaktperson:

Greta Berg, greta.berg@skl.se, 08-452 79 58

Kommissionens agenda för bättre lagstiftning – ökad insyn i och kontroll för bättre EU-lagstiftning

Kommissionen publicerade i maj 2015 en EU-agenda för bättre lagstiftning. Agendan ska lyfta fram de politiska områden EU ska fokusera på och leda till att lagstiftningsprocessen håller högsta tänkbara standard när det gäller konsekvensbedömningar, insyn, offentliga samråd och genomförande. Avsikten är att hitta det effektivaste sättet för att nå de politiska målen – genom EU-bestämmelser när det behövs och i övrigt genom nationella bestämmelser eller andra typer av åtgärder när det är tillräckligt.

Kommissionen vill därmed både uppdatera sina lagstiftningsmetoder för att möta förväntningar på öppenhet och samråd och samtidigt se över regelbördan för företag, invånare eller offentlig förvaltning. Det innebär bland annat tätare konsultationer under lagstiftningsprocessens gång och tidigare återkoppling på färdplaner, konsekvensbedömningar och utkast till delegerade akter och genomförandeakter.

Som grund för arbetet har kommissionen presenterat ett utkast till ett interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning som kompletterar befintliga avtal om gemensamma arbetsmetoder mellan de tre institutionerna. Avtalet presenterar arbetsmetoder för individuella lagstiftningsärenden och även delade åtaganden där man arbetar för att förbättra den årliga och fleråriga planeringen.

Kommissionen uttrycker också en vilja att öka det politiska stödet för Refit-programmet genom att utveckla den så kallade Refit-plattformen. Utvecklingsarbetet innebär bland annat att plattformen i framtiden föreslås bestå av experter från affärssektorn, det civila samhället, arbetsmarknadens parter, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén samt av representanter från alla 28 EU-länder. CEEP:s generalsekreterare har en plats i Refit-plattformen och SKL kommer att aktivt följa arbetet genom sitt medlemskap i CEEP.

Regionkommittén, CEMR och CEEP framhåller de lokala myndigheternas roll och särställning i samrådsförfarandet i sina respektive ställningstaganden om en EU-agenda för bättre lagstiftning. SKL har bidragit till CEMR:s ståndpunkter samt följt ärendet via de svenska ledamöterna i Regionkommittén.

Kommissionen: *Agenda för bättre lagstiftning*

Regionkommittén: *Yttrande om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

CEMR: *Ståndpunktspapper om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

CEEP: *Ståndpunktspapper om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

Kontaktperson:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Utvärdering av EU:s medborgarinitiativ

EU-kommissionen har utvärderat EU:s medborgarinitiativ och förslagit förändringar. Medborgarinitiativet ger alla som är medborgare i ett medlemsland och har uppnått rösträttsålder för Europaparlamentet rätt att direkt vända sig till kommissionen med en uppmaning om att föreslå lagar på områden där EU har befogenhet att stifta lagar, till exempel miljö, transport eller folkhälsa. Ett medborgarinitiativ måste få stöd från minst en miljon EU-medborgare från minst 7 av de 28 EU-länderna.

Kommissionens utvärdering visar att cirka sex miljoner EU-medborgare skrivit under ett medborgarinitiativ. Av 51 förslag till medborgarinitiativ har än så länge tre initiativ samlat in minst en miljon underskrifter och gått igenom hela processen. Ett exempel är ett initiativ som handlar om att vatten och sanitet är en mänsklig rättighet och inte en handelsvara. I utvärderingen framkommer bland annat problem med namninsamling över nätet och att det är olika krav för att skriva under i olika länder.

Regionkommittén har tagit fram ett yttrande om medborgarinitiativet som behandlades i oktober 2015. Yttrandet tar fasta på vikten av stärkt deltagardemokrati inom EU och viljan att fortsätta utveckla medborgarinitiativ som ett verktyg för att främja en europeisk debatt om frågor som är angelägna för EU-medborgarna.

Regionkommittén pekar också på hinder och orsaker till att det bara är tre initiativ som uppnått en miljon underskrifter och föreslår åtgärder för att underlätta för fler medborgarinitiativ framöver. Det handlar både om att förenkla proceduren till att öka medvetenheten och kunskapen om hur människor kan föreslå och stödja medborgarinitiativ. SKL har följt ärendet via de svenska ledamöterna i Regionkommittén.

SKL: *Informationsblad om EU:s medborgarinitiativ*

Kommissionen: *EU:s medborgarinitiativ, Utvärdering av EU:s medborgarinitiativ*

Regionkommittén: *Yttrande om EU:s medborgarinitiativ*

Kontaktperson:

Björn Kullander, bjorn.kullander@skl.se 08-452 78 27

Regional utveckling och samarbete

Arbetet inför den kommande programperioden för EU:s struktur- och investeringsfonder

Arbetet inför den kommande programperioden för de europeiska struktur- och investeringsfonderna har redan påbörjats på EU- och nationell nivå liksom i många regioner.

SKL har under 2015 låtit utvärdera förberedelseprocessen inför programperioden 2014–2020. Utvärderingen fokuserade bland annat på vilka förutsättningarna varit för ett reellt lokalt och regionalt inflytande vid utformningen av partnerskapsöverenskommelse och program. Utvärderarna har också studerat förutsättningarna för fonsdamsordning liksom huruvida målsättningar och prioriteringar i programmen återspeglar de behov man uttryckt regionalt.

Utvärderingen påvisar tydliga brister vad gäller samrådet mellan regeringen och lokala och regionala representanter. SKL jobbar nu för att möjliggöra en tidig dialog mellan lokala och regionala representanter och regeringen. I detta sammanhang har SKL satt samman en politisk gruppering bestående av ledande politiska representanter från regional nivå som kommer att ha regelbundna avstämningar med regeringen om inriktning och ansvarsfördelning för fondernas genomförande i Sverige.

SKL har även deltagit i CEMR:s studier om partnerskapsprincipen under genomförandefasen av ESI-medel samt om genomförandet av de integrerade territoriella investeringarna i medlemsstaterna.

I Bryssel förs också diskussioner om revolverande fonder ska användas i större utsträckning i den kommande programperioden. Detta skulle i så fall gälla de rikare länderna som Sverige. Under nuvarande programperiod har Sverige utökat andelen av dessa typer av fonder. Riskkapitalfonder utgör idag 16 procent av regionalfonden i Sverige. Detta är en ökning från föregående programperiod då dessa enbart utgjorde åtta procent av regionalfonden.

Kommissionen har lanserat en webbdatabas där utvecklingen av genomförandet av ESI-fonderna kan följas, samt ett webbforum för att samla in synpunkter till arbetet med att förenkla ansökningsprocessen. Regionkommittén kommer under första halvåret 2016 ta fram ett yttrande om förenklingen av struktur- och investeringsfonderna.

SKL: Sammanhållningspolitiken, EU:s fonder och program

Kommissionen: Webbdatabas för EU:s struktur och investeringsfonder, Forum för förenkling av ESI-fonderna

CEMR: Studie om partnerskapsprincipen under genomförandefasen av ESI-medel, Studie om genomförandet av de integrerade territoriella investeringarna i medlemsstaterna

Kontaktperson:

Ellinor Ivarsson, ellinor.ivarsson@skl.se, 08-452 78 44

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Arbetet med EU:s urbana agenda fortsätter

Hållbar stadsutveckling är i första hand en nationell angelägenhet, men delar av stadsfrågorna har under lång tid hanterats på EU-nivå, bland annat inom miljö-, transport- och regionalpolitiken. I linje med detta håller kommissionen på att ta fram en urban agenda för att få en helhetssyn på frågor kopplade till stadsutveckling som hanteras på EU-nivå.

Förra året presenterade kommissionen ett meddelande om de urbana aspekterna i EU:s politik och öppnade ett samråd som SKL deltog i. Kommissionens slutsatser från samrådet var att koordinera mer mellan direktoraten, göra en urban analys i alla frågor som berörs, öka kunskapsbasen och fokusera på några få områden.

I juni 2015 antog rådet en Rigadeklaration om den urbana agendan. Deklarationen anger att agendan kommer att tas fram i nära samarbete mellan medlemsstaterna, kommissionen, städer och andra intressenter. Det luxemburgska ordförandeskapet har drivit frågan under hösten och det nederländska ordförandeskapet fortsätter arbetet under våren.

Utifrån detta planerar kommissionen att lansera 12 tematiska partnerskap. Inledningsvis kommer fyra piloter att lanseras inom temana migration och asyl, bostäder, luftkvalitet samt fattigdomsbekämpning. Syftet är att jobba vidare med innehållet i den urbana agendan. Regionkommittén, CEMR, Urbact och Eurocities har bjudits in att nominera städer till pilotpartnerskapen.

Regionkommittén kommer under våren 2016 att ta fram ett egeninitierat yttrande om hållbara städer. I slutet av januari håller även Regionkommitténs COTER-utskott tillsammans med Europaparlamentets REGI-utskott en hearing om den urbana agendan där bland annat temana för de fyra pilotpartnerskapen tas upp.

CEMR antog ett ståndpunktsdokument i Paris i december som ska lägga grunden för CEMR:s arbete inför EU:s urbana agenda. Ilmar Reepalu (S), Malmö stad, är CEMR:s talesperson för urbana frågor.

Nederländska ordförandeskapet: *EU:s urbana agenda*

Rådet: *Rigadeklarationen*

CEMR: *Ståndpunktspapper om den urbana agendan*

Kontaktperson:

Eva Hägglund, eva.hagglund@skl.se, 08-452 78 67

En investeringsplan för Europa

Den investeringsplan för Europa om 315 miljarder euro som kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker presenterade i slutet av 2014 godkändes av Europaparlamentet i juni 2015.

Syftet med investeringsplanen är att råda bot på den alltför låga investeringsnivån i EU sedan finanskrisen 2008. En del i investeringsplanen är den Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI) 2015–2017 som ska mobilisera privata och offentliga investeringar. Fonden riktar sig till projekt som på marginalen inte är lönsamma för privata investerare.

Gällande EFSI finansieras fonden av bidrag från kommissionen samt bidrag och garantier från Europeiska investeringsbanken (EIB). Det finns även möjlighet för medlemsländer att bidra med medel till fonden. Kommissionens och EIB:s beräkningar visar på att fonden totalt skulle kunna uppgå till 315 miljarder euro. En fjärdedel av fonden avsätts för små och medelstora företag.

Inledningsvis skulle kommissionen finansiera sitt bidrag genom att överföra medel från forsknings- och innovationsprogrammet Horisont 2020 och Fonden för ett sammanlänkat Europa till EFSI. Efter invändningar från olika instanser har kommissionen backat och kommer endast att överföra en mindre del från dessa.

Kommissionen vill att nationella investeringsbanker ska engagera sig i fonden och att de medlemsstater som inte har nationella investeringsbanker ska inrätta sådana. Hittills är det ett tiotal länder som har nationella investeringsbanker som har investerat i EFSI. Sverige är med i den nordiska investeringsbanken, som dock inte har investerat i EFSI.

Fonden tar inte geografiska eller sociala hänsyn, vilket innebär att länder som bidrar med kapital till fonden inte är garanterade att få tillbaka medel i form av investeringar. I och med att investeringar i EFSI måste vara finansiellt lönsamma för att attrahera privat kapital kan investeringar i digital infrastruktur och digital utveckling hämmas i regioner där förväntad finansiell avkastning är för låg, till förmån för ekonomiskt starkare regioner.

Sammanfattningsvis är EFSI ett komplement till andra fonder och finansieringsmöjligheter samt ett sätt att få en del av det privata kapitalet att söka sig till projekt inom den offentliga sfären. Till detta måste även andra fonder bidra till att utveckla projekt inom de områden där EFSI aldrig kommer att vara intressant för privata investerare.

SKL har kontakt med kommissionen om möjligheter att använda fonden. Svenska kommuner, landsting och regioner kan ansöka om projektmedel från EFSI, givet att de har ett projekt som uppfyller kriterierna och att projektet är intressant för en investerare att investera i.

Kommissionen: *En investeringsplan för Europa*

Regionkommittén: *Yttrande om en investeringsplan för Europa*

Kontaktperson:

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Sysselsättning och arbetsmarknad

De europeiska arbetsmarknadsparterna inleder förhandlingar om aktivt åldrande

De europeiska arbetsmarknadsparterna Business-Europe/UEAPME, CEEP och ETUC har kommit överens om ett arbetsprogram för 2015–2017. SKL har inom ramen för sitt medlemskap i CEEP deltagit i arbetet med att ta fram det nya programmet.

Arbetsprogrammet innehåller åtta punkter som parterna kommer att fokusera på de kommande två åren. En av punkterna handlar om aktivt åldrande ur ett generationsperspektiv. Parterna ska förhandla om ett så kallat europeiskt autonomt ramavtal i frågan. Arbetet inleds i början av 2016 med ett kunskapsseminarium med utbyte av goda exempel.

Arbetsgivarsidan har under 2012 arbetat tillsammans med denna fråga i samband med det europeiska året för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna. I detta gemensamma projekt om arbetsgivares metoder för aktivt åldrande kom arbetsgivarna fram till tio huvudbudskap om hur man kan arbeta med dessa frågor.

SKL deltar i kommande arbete inom ramen för sitt medlemskap i CEEP.

SKL: CEEP

Europeiska arbetsmarknadsparterna:

Arbetsprogram 2015–2017, Arbetsgivarnas rapport – metoder för aktivt åldrande

Kontaktperson:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Fortsatt arbete med hälsa och säkerhet mellan EPSU och HOSPEEM

De europeiska arbetsmarknadsparterna HOSPEEM (den europeiska arbetsgivarorganisationen för sjukvård) och EPSU fortsätter arbetet med arbetsgruppen för hälsa och säkerhet som inleddes i slutet av 2014. SKL deltar i arbetsgruppen.

I november hölls en konferens om stress och psykosociala risker i Helsingfors. Region Gävleborg medverkade på konferensen med en beskrivning av rutiner för att hantera mobbning och trakasserier.

Med stöd av kommissionen ordnades också en konferens i Paris våren 2015 som fokuserade på belastningsbesvär. Vid denna konferens bidrog Sverige med en presentation kring det framgångsrika arbete som bedrivits vid Karlskoga lasarett. Där har förbättrad vårdkvalitet och patientsäkerhet uppnåtts och belastningsskador minskat.

Arbetsgruppens insatser i detta första projekt avslutas med ett möte i Bryssel i mars 2016. Vid mötet kommer slutrapporterna från konferenserna i Paris och Helsingfors att presenteras.

HOSPEEM: *webbplats*

EPSU: *webbplats*

Kontaktperson:

Ned Carter, ned.carter@skl.se, 08-452 76 23

Nya förslag som väntas 2016

I kommissionens arbetsprogram finns ett antal nya förslag på området sysselsättning och arbetsmarknad som kommissionen avser presentera under 2016. Ännu finns ingen detaljerad information kring dessa planerade initiativ.

Paketet för arbetskraftens rörlighet

Paketet väntas innehålla en revidering av utstationeringsdirektivet samt av förordningarna om samordningen av de sociala trygghetssystemen. Kommissionen hade tidigare aviserat att paketet skulle presenteras i december 2015, men väntas istället i början av 2016.

Pelare för sociala rättigheter

Pelaren för sociala rättigheter är en del i fördjupningen av EMU-samarbetet och syftar till ökad konvergens när det gäller sysselsättning och socialpolitiken. I dagsläget är det oklart i vilken utsträckning länder utanför eurozonen kommer att påverkas. Pelaren väntas inkluderas i den europeiska planeringsterminen, vilken i sin tur kan påverka Sverige. Det finns sedan tidigare diskussioner om koordinering av pensionssystemen samt en arbetslöshetsförsäkring på europeisk nivå.

Ny kompetensagenda för Europa

Den nya kompetensagendan syftar till att främja kompetensutveckling och ömsesidigt erkännande av kvalifikationer. Agendan väntas beröra digitala färdigheter, lärlingssystem, utvecklandet av erkännande av färdigheter, ungas deltagande på arbetsmarknaden, samt innehålla en integrationsaspekt.

Kommissionen: *Kommissionens arbetsprogram 2016*

Kontaktperson:

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Fortsatt oklart läge kring revideringen av arbetstidsdirektivet

År 2004 inleddes arbetet för att revidera det nuvarande arbetstidsdirektivet. Efter fem år av diskussioner och förhandlingar slogs det fast att parlamentet och rådet inte kunde enas om ett förslag. Till följd av de strandade förhandlingarna mellan rådet och parlamentet tillfrågades arbetsmarknadens parter på europeisk nivå år 2011 om de ville inleda förhandlingar i frågan. Inte heller arbetsmarknadens parter kunde nå en överenskommelse vilket resulterade i att kommissionen år 2013 noterade att förhandlingarna hade strandat.

Kommissionens uppfattning är att den nuvarande situationen är djupt otillfredsställande. Den säkerställer varken att arbetstagarnas hälsa och säkerhet skyddas inom unionen i enlighet med EU-lagstiftningen eller skapar tillräcklig flexibilitet för företag och arbetstagare vid arbetstidens förläggning.

För att komma vidare i processen påbörjade kommissionen en översyn av direktivet hösten 2014 genom att genomföra tre så kallade konsekvensanalyser av det nuvarande direktivet. Sverige deltog i dessa. Det är oklart om och när dessa rapporter presenteras, men förväntas i nuläget under 2016.

För att samla in ytterligare synpunkter inför en eventuell revidering av arbetstidsdirektivet öppnade kommissionen ett offentligt samråd om direktivet som avslutades i mars 2015. SKL svarade på samrådet i linje med sina tidigare yttranden i frågan. CEEP, HOSPEEM (den europeiska arbetsgivarorganisationen för sjukvård) och CEMR där SKL är medlem svarade också. Bidragen finns nu tillgängliga på webbplatsen för samrådet.

Frågan kring arbetstidsdirektivet är av största vikt för SKL:s medlemmar. SKL bevakar och driver fortsatt lobbying i frågan mot kommissionen genom sitt medlemskap i CEEP, HOSPEEM och CEMR. Kommissionen har tidigare aviserat att de har för avsikt att komma med ett nytt förslag till reviderat arbetstidsdirektiv.

EU: *Arbetstidsdirektivet*

Kommissionen: *Öppet samråd om arbetstidsdirektivet*

Kontaktperson:

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Miljö, energi och klimat samt transporter

PRIORITERAD FRÅGA 2016 – Översyn av energieffektiviseringsregler

I början av 2015 lanserade EU-kommissionen en strategi för en robust och hållbar energiunion som syftar till att minska importberoendet, användningen av energi och klimatpåverkan, samt till att integrera och öppna de europeiska energimarknaderna.

Inom ramen för detta initiativ har EU-kommissionen under hösten initierat en översyn av direktivet om byggnaders energiprestanda och om energieffektiviseringsdirektivet.

SKL har som prioriterad EU-fråga för 2016 att det kommunala och regionala perspektivet ska respekteras vid beslut på EU-nivå om energieffektivisering av byggnader. Förbundet kommer att verka för att främja mål och krav på resultat snarare än detaljkrav, samt motverka eventuella krav på årlig renoveringstakt.

SKL har svarat på den konsultation som pågått under hösten om byggnaders energiprestanda och kommer även att svara på konsultationen om energieffektiviseringsdirektivet. Vad gäller byggnaders energiprestanda har SKL påpekat att definitionen av nära-noll-energi-byggnader (NZE) bör fokusera på att minska byggnaders energibehov – så att definitionen är neutral till energiproduktion som sker i anslutning till byggnaden eller i gemensamma system, såsom fjärrvärme och fjärrkyla.

SKL förespråkar också ett dynamiskt perspektiv på renovering som gynnar behovsprövade och kontextanpassade renoveringar av offentliga byggnader, istället för en fastställd statisk renoveringstakt.

Under 2016 kommer SKL fortsatt att bevaka översynen av de båda direktiven – särskilt vad gäller konsultationernas resultat samt framtida policyalternativ. SKL avser även bevaka förnybarhetsdirektivet.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2016, Klimat och energi

Kommissionen: Energiunionen, Konsultation om direktivet om byggnaders energiprestanda, Konsultation om energieffektiviseringsdirektivet

Kontaktperson:

Andreas Hagnell, andreas.hagnell@skl.se, 08-452 78 66

Styrningen av energiunionen – nationella energiplaner

Inom ramen för Energiunionen presenterade EU-kommissionen i november 2015 en rapport om tillståndet i energiunionen. Det är första gången som en sådan rapport tas fram och rapporten kommer i framtiden att tas fram årligen av kommissionen.

Samtidigt presenterade EU-kommissionen ett förslag om att inrätta nationella energiplaner – ett första steg i att omsätta Energiunionens energi-

politik och mål i praktiken. Planerna ska tas fram på nationell nivå enligt en av kommissionen fastlagd tidsplan, men varje medlemsstat bestämmer själv formerna för framtagandet.

Enligt tidplanen ska medlemsländerna färdigställa ett första utkast till plan och förankra dessa nationellt under 2016–2017. Detta utkast till energiplan granskas av kommissionen i mitten av 2017 med målet att färdigställa dessa i början av 2018. SKL ska verka för att det kommunala och regionala perspektivet inkluderas i Sveriges nationella energiplan och tillhörande rapportering.

SKL: *Klimat och energi*

Kommissionen: *Energiunionen, Årlig rapport och nationella energiplaner*

Kontaktperson:

Andreas Hagnell, andreas.hagnell@skl.se, 08-452 78 66

Handlingsplanen för cirkulär ekonomi – förslag till reviderade avfallsregler

I början av december 2015 presenterade kommissionen ett förslag till handlingsplan för cirkulär ekonomi. Förutom själva handlingsplanen består paketet också av förslag till fyra reviderade direktiv inom avfallsområdet. Ett av förslagen innebär en revidering av nuvarande avfallsdirektiv och kommer att vara styrande för kommunernas avfallshantering en lång tid framöver. Även de mål och definitioner som tas fram kommer vara styrande.

Sammantaget innehåller förslagen till förändringar bland annat följande förslag:

- › Mål om 10 procent deponering av hushållsavfall till år 2030
- › Mål om 65 procent återanvändning och materialåtervinning av hushållsavfall till år 2030
- › Mål om att 75 procent av allt förpackningsavfall ska materialåtervinnas senast 2030
- › Förenklade och förbättrade definitioner och harmoniserade beräkningsmetoder för återvinningsgrader
- › Ny definition av kommunalt avfall
- › Utarbetande av kvalitetsnormer för returråvaror
- › Åtgärder i arbetsplanen för ekodesign 2015–2017 för att främja produkters reparerbarhet, hållbarhet och återanvändbarhet, utöver energieffektivitet

Föreslagen tar också hänsyn till medlemsländernas olika utgångspunkter – något som SKL har verkat för.

Miljö- och energidepartementet har skickat förslaget på remiss. SKL kommer att svara på remissen och fortsätta att följa frågan genom bland annat sin europeiska paraplyorganisation CEMR.

SKL: *Avfall*

Kommissionen: *Handlingsplan för cirkulär ekonomi och reviderade avfallsregler*

Kontaktperson:

*Ann-Sofie Eriksson, ann-sofie.eriksson@skl.se
08-452 78 63*

Översyn av vattendirektiv

Kommissionen har påbörjat en översyn av EU:s dricksvattendirektiv. Översynen följer medborgarinitiativet ”Right2water – vatten en mänsklig rättighet”.

Under 2015 har ett konsortium, lett av företaget ECORYS, träffat olika intressenter för att undersöka huruvida direktivet uppfyller sitt syfte. Översynen presenterades i september i en rapport och i december hölls en workshop där olika framtida policyalternativ inför en eventuell revidering lades fram. I maj 2016 väntas ytterligare information om framtida policyalternativ. SKL har kommenterat löpande på de olika alternativen och deltar i arbetet genom sin europeiska paraplyorganisation CEEP. Förbundet informerar också om utvecklingen i dricksvattennätverket.

Samtidigt pågår även en översyn av EU:s ramdirektiv för vatten. Arbetet sker hittills inom det gemensamma ramverket för implementering av ramdirektivet för vatten (CIS). Översynen kommer troligtvis att fokusera på läkemedel och prioriterade substanser, kvalitativa och kvantitativa problem från jordbruket, vattenåteranvändning och resurseffektivitet samt bättre integration mellan olika vattenrelaterade direktiv. SKL kommer att bevaka frågornas utveckling och deltar i arbetet genom CEEP.

SKL: *Vatten*

EU: *Medborgarinitiativet Right2water*

CEEP: *webbplats*

Kommissionen:

*Tove Göthner, tove.gothner@skl.se, 08-452 79 25
Michael Öhlund, michael.ohlund@skl.se, 08-452 79 63*

Översyn av reglerna om omgivningsbuller

Som en del av kommissionens REFIT-program pågår en översyn av direktivet om bedömning och hantering av omgivningsbuller (direktiv 2002/49/EC). Översynen inkluderar direktivet som helhet och genomförs av ett konsortium lett av Centre for Strategy and Evaluation Services (CSES).

Kommissionen beslutade även i maj 2015 att de gemensamma bulleruppskattningsmetoderna via Cnossos-EU ska implementeras i medlemsstaternas lagstiftning senast den 31 december 2018. Det innebär att rapportering sker utifrån det nya direktivet från år 2022 och att beräkning av buller kommer att ske på ett annat sätt än idag.

Som ett led i detta pågår diskussioner om bedömningsmetoder för bullermått (bilaga II, artikel 6) samt för hälsoeffekter (bilaga III, artikel 6.3). Sverige har statliga representanter med i kommissionens arbetsgrupper.

SKL bevakar utvecklingen gällande utvärderingen av direktivet och är tillsammans med Naturvårdsverket aktiva i en särskild plattform för de 15 kommuner i Sverige som berörs av omgivningsbullerdirektivet.

SKL: *Nätverk för kartläggning av omgivningsbuller*

Kommissionen: *Direktiv om omgivningsbuller*

Naturvårdsverket: *Vägledning - bullerkartläggning*

Kontaktperson:

*Kerstin Blom Bokliden, kerstin.blom.bokliden@skl.se,
08-452 78 60*

EU:s nya luftfartsstrategi

Kommissionen presenterade i december 2015 ett förslag till en heltäckande strategi för luftfarten. Strategin har fokusområdena tillväxt och sysselsättning, klimat och miljö samt säkerhet.

Strategin innehåller fyra delar:

- ✦ Göra EU till en ledande internationell aktör och arbeta med den externa flygpolitiken. Det omfattar bland annat att förbättra marknadstillträdet för fler länder och regioner.
- ✦ Få bort hinder för tillväxt i luften och på marken med fokus på de begränsningar som hindrar flygplatser från att växa. Innehåller fullbordandet av det gemensamma europeiska luftrummet, förbättrad drift av flygplatser med hög kapacitet, samt kartläggning av flyglinjer i och utanför EU för att hitta brister.
- ✦ Säkerställa en hög EU-standard, bland annat genom att se över regelverket för passagerares rättigheter samt bibehålla EU:s höga nivå för säkerheten.
- ✦ Mer information, innovation och digitalisering som bidrar till att det gemensamma luftrummet blir mer effektivt, samt att införa EU-regler för användning av drönare.

Förslaget till luftfartsstrategi är den första fasen i processen. Den kommer sedan att följas av förhandling och införande.

Regionkommittén har utsett Ulrika Landergren (L), Kungsbacka kommun, till rapportör för kommitténs yttrande om luftfartspaketet. Arbetet med yttrandet påbörjas våren 2016 och antas av Regionkommittén i oktober 2016. SKL bistår med en expert i arbetet.

Kommissionen: *Förslag till luftfartsstrategi*

Kontaktperson:

*Cecilia Mårtensson, cecilia.martensson@skl.se,
08-452 75 62*

Vård, omsorg och folkhälsa

Fortsatt arbete med att anta nya förordningar om medicintekniska produkter

Förhandlingar om ny reglering för medicintekniska produkter inom EU har pågått sedan år 2012. Förhandlingarna kretsar kring två förslag till nya förordningar, ett med fokus på medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik och ett mer generellt om medicintekniska produkter.

Syftet är att modernisera reglerna för att uppmuntra innovation och se till att produkterna är säkra och kan saluföras i hela EU. På så sätt vill man förbättra granskningen av produkter innan de kommer ut på marknaden och skärpa kontrollen när de har blivit tillgängliga. Reglerna ska också underlätta tillbakadragandet av felaktiga produkter och verka mot förfälskade produkter. Förslagen omfattar över 500 000 medicintekniska produkter – från plåster, graviditetstester till de senaste röntgenapparaterna.

I oktober 2015 enades rådet om en förhandlingsposition, vilket gjorde det möjligt för det luxemburgska ordförandeskapet att hösten 2015 inleda informella förhandlingar, så kallade triloger, mellan Europaparlamentet, ministerrådet och kommissionen.

Det luxemburgska ordförandeskapet organiserade trilogerna i fyra block under hösten och planerade för ett beslut i december. Inget gemensamt beslut kunde dock uppnås, varför trilogerna kommer att fortsätta under det nederländska ordförandeskapet våren 2016. Det förefaller som de viktigaste kvar-

stående frågorna berör ansvarsfrågor, öppenhet, re-sterilisering, farliga ämnen och så kallad egen tillverkning i hälso- och sjukvården.

SKL fortsätter att bevaka och påverka förslagets utformning genom kontakter i Bryssel och Regeringskansliet. SKL bedömer att förslagen om etablerandet och godkännandet av anmälda organ och övervakningen av deras bedömningar är av mycket stor vikt för de medicintekniska produkternas kvalitet och tilltron till hela systemet med anmälda organ.

Kommissionen: *Förslag till förordning om medicintekniska produkter*

Rådet: *Medicintekniska produkter*

Europaparlamentet: *Yttrande vid första behandlingen*

Kontaktperson:

Pål Resare, pal.resare@skl.se, 08-452 79 59

Kommissionen motsätter sig en ny alkoholstrategi för EU

Under 2015 har det inom EU diskuterats hur den alkoholstrategi som omfattade perioden 2006–2012 ska följas upp. Kommissionen motsätter sig att lägga fram en ny strategi och hänvisar till diskussionerna om en strategi för kroniska sjukdomar där alkohol ingår som en riskfaktor. Från flera håll ställs dock krav på att kommissionen ska utarbeta en ny separat alkoholstrategi.

Alkoholstrategin togs initialt fram för att stödja medlemsstaterna i arbetet med att minska de alkoholrelaterade skadorna och innehöll fem insatsområden:

- › Skydda ungdomar, barn och ofödda barn
- › Minska antalet skador och dödsfall till följd av alkoholrelaterade trafikolyckor
- › Förebygga alkoholrelaterade skador bland vuxna och minska de negativa effekterna på arbetsplatsen
- › Informera, utbilda och öka medvetenheten om konsekvenserna av riskfylld och skadlig alkoholkonsumtion och om goda alkoholvanor
- › Utveckla och förvalta en gemensam kunskapsbas på EU-nivå

Europaparlamentet antog i april 2015 en resolution som uppmanade kommissionen att snarast påbörja arbetet med en ny strategi för EU för perioden 2016–2022. Parlamentet anser att den bör ha samma upplägg och mål som den gamla, det vill säga att bekämpa alkoholrelaterade skador på medlemsstatsnivå, vara handlingsinriktad och främja ett arbetssätt som involverar flera deltagande aktörer.

Ministerrådet antog i december 2015 rådslutsatser som förtydligar medlemsstaternas uppmaning till kommissionen att under 2016 utarbeta en ny övergripande EU-strategi. Rådet anser att strategin ska stödja och komplettera nationella folkhälsostراتيجier och fullt ut respektera subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Den ska omfatta förslag på policynivå samt gränsöverskridande möjligheter för att tackla konsekvenser av alkohol.

Vid sidan av alkoholstrategin har Europaparlamentet uppmanat kommissionen att snarast utreda om alkoholhaltiga drycker i framtiden bör omfattas av kravet på information om ingredienser och näringsinnehåll. Idag är alkoholhaltiga drycker undantagna från de krav på innehållsförteckning som annars ställs på livsmedel och drycker. Även rådet uppmanade kommissionen att överväga detta. Kommissionen väntas lämna en rapport om innehållsdeklARATIONER avseende alkoholhaltiga drycker.

Europaparlamentet betonar också att åtminstone kaloriinnehållet i alkoholhaltiga drycker bör anges så snart som möjligt och uppmanade därför kommissionen att lägga fram ett lagförslag om detta senast 2016.

Kommissionen: *Alkoholstrategi 2006–2012*

Rådet: *Uppmaning om ny alkoholstrategi*

Europaparlamentet: *Resolution om en ny alkoholstrategi*

Kontaktperson:

Filippa Myrbäck, filippa.myrbäck@skl.se, 08-452 75 27

Översyn av EU:s handlingsplan mot antibiotikaresistens

EU-kommissionen genomför fram till mars 2016 en översyn av EU:s handlingsplan mot antimikrobiell resistens. Handlingsplanen, som avser perioden 2011–2016, omfattar tolv nyckelåtgärder. Målet är att minska antibiotikaresistensen genom bland annat lämplig användning av antibiotika, förebyggande av mikrobiella infektioner och utveckling av nya effektiva antimikrobiella medel eller alternativa behandlingar.

Syftet med översynen är att utvärdera åtgärderna i handlingsplanen samt bedöma om målen fortfarande är relevanta och om planen har haft ett tillräckligt helhetsperspektiv. Resultatet av utvärderingen kommer att ligga till grund för kommissionens beslut om fortsatta åtgärder för att bekämpa antibiotikaresistens i Europa och globalt.

Inom ramen för översynen har medborgare och organisationer varit inbjudna att delta i ett öppet samråd till slutet av januari.

Kommissionen: *Antibiotikaresistens, Handlingsplan mot antimikrobiell resistens 2011–2016*

Kontaktperson:

Agneta Andersson, agneta.andersson@skl.se, 08-452 76 56

Europeiska referensnätverk (ERN)

EU-kommissionen bedriver ett arbete med att inrätta europeiska referensnätverk (ERN) för vårdgivare och kompetenscentra i EU-länderna. Syftet är att främja högspecialiserad sjukvård inom framför allt områden där resurserna är knappa och diagnoserna sällsynta.

Kommissionen har tagit fram en handbok och metoder för bedömning av ERN och sommaren 2015 inleddes ett arbete med att utse oberoende organ som kan bedöma inkomna ansökningar. Beslut om vilka nätverk som ska etableras och medlemskap i dessa fattas av en särskild styrelse där alla EU:s medlemsländer är representerade. En utlysning av europeiska referensnätverk väntas ske i början av 2016 med målsättningen att de första nätverken ska inrättas hösten 2016.

SKL är positivt till ERN och annat europeiskt hälso- och sjukvårdssamarbete som sker inom ramen för medlemsländernas rätt att själva bestämma hur hälso- och sjukvården ska utformas, organiseras och finansieras.

Kommissionen: *Europeiska referensnätverk (ERN)*

Kontaktperson:

Gunilla Gunnarsson, gunilla.gunnarsson@skl.se, 08-452 72 14

EU:s nya tobaksregelverk implementeras

Det nya tobaksvarudirektivet antogs våren 2014 och implementeras nu i nationell lagstiftning. De flesta av reglerna ska börja gälla under det första halvåret 2016.

Direktivet innehåller regler för tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter. Reglerna ska se till att konsumenterna får samma skydd i hela EU. Fokus är att förhindra industrin från att rekrytera nya rökare bland unga.

Sveriges regering har tillsatt en utredning som ska lämna förslag till nationellt genomförande av direktivet. Särskild utredare är Göran Lundahl. Utredningens slutbetänkande ska vara klart den 1 mars 2016.

Utredaren lämnade ett delbetänkande i början av februari 2015 som därefter har varit ute på remiss. Delbetänkandet fokuserar på hälsovarningar och annan märkning av tobaksförpackningar och förbud för vissa tillsatser av bland annat karaktäristiska smaker. Nytt är att regleringen av tobaksvaror även ska gälla produkter som är baserade på örter eller frukter och som kan konsumeras genom förbränning (örtprodukter för rökning). Vad gäller klassificering av e-cigarett, ville utredaren invänta en prövning i kammarrätten innan förslag på kategorisering av dessa lämnades.

Folkhälsomyndigheten och kommunerna ska även fortsättningsvis ha ansvaret för tillsyn över hälsovarningar. Detsamma gäller anmälningsskyldigheten, där också Polismyndigheten har en viktig roll.

I december 2015 överlämnade regeringen en lagrådsremiss till lagrådet. Lagrådsremissen innehåller de tidigare förslagen och en proposition kommer att läggas fram i början av 2016. Lagen föreslås träda i kraft den 20 maj 2016.

SKL lämnade synpunkter på direktivet till regeringen och kommissionen. Förbundet instämmer i den problembild som beskrivs av EU och välkomnade en skärpning av direktivet. SKL bidrog också genom de svenska ledamöterna i Regionkommittén till att Regionkommitténs yttrande i första hand fokuserar på främjandet av folkhälsan. SKL ställde sig under våren 2015 bakom förslagen i den särskilde utredarens delbetänkande.

EU: *Tobaksvarudirektivet*

Regeringen: *Utredning om nationellt genomförande av tobaksvarudirektivet, Lagrådsremiss*

Regionkommittén: *Yttrande om tobaksvarudirektivet*

Kontaktperson: *Anna Östbom, anna.ostbom@skl.se, 08-452 76 96*

Inre marknaden och konkurrensfrågor

PRIORITERAD FRÅGA 2016

– Vägen mot nya frihandelshandelsavtal

SKL har som prioriterad EU-fråga under 2016 att synliggöra vad frihandelshandelsavtal kan betyda i förhållande till offentligt finansierad verksamhet på lokal nivå för att därigenom värna organisationsfriheten och den kommunala självstyrelsen. Det gäller det stora frihandelshandelsavtalet TTIP mellan EU och USA, samt tjänstehandelsavtalet TiSA som hittills har undertecknats av 24 medlemmar av Världshandelsorganisationen, däribland EU.

TTIP väntas kunna öppna den amerikanska marknaden och väsentligt öka handelsutbytet mellan USA och EU. Avtalet är inte bara en fråga om att ta bort tullar och tariffer utan handlar också om att undanröja regulatoriska handelshinder genom standardisering och att öppna upp den offentliga upphandlingen. Genom detta förväntas tillväxten öka och villkoren för små och medelstora företag förbättras, samtidigt som konsumentpriserna pressas ned.

Eftersom det inte bara är en fråga om frihandel – utan också om arbetsvillkor och tillåtna krav på områden av offentligt intresse – behöver TTIP:s inverkan på den offentliga sektorns verksamheter uppmärksammas.

Europaparlamentet antog i juli 2015 en resolution om sitt stöd för det fortsatta förhandlingsarbetet av TTIP. SKL välkomnar i synnerhet parlamentets ställningstagande att ett eventuellt handelsavtal inte ska hindra utformning och genomförande av välfärdstjänster.

Kommissionär Malmström och USA:s chefsförhandlare Froman har gemensamt uttalat att TTIP inte i sig ska kunna användas för att framtinga privatiseringar. Inte heller ska åtaganden i TTIP leda till att en offentlig tjänst som lagts ut på entreprenad inte kan tas tillbaka i egen regi vid senare skede. Det ser därmed ut att finnas en samsyn kring välfärdssektorerna, samtidigt som kritiker till TTIP ofta framhåller att det är osäkert vad som faktiskt omfattas av skyddet för offentliga tjänster.

Jämte TTIP förhandlas sedan år 2013 tjänstehandelsavtalet TiSA (Trade in Service Agreement). För den lokala nivån är TiSA ett minst lika viktigt – om inte viktigare – handelsavtal än TTIP. Det beror på att handel och åtaganden på handelsområdet för tjänster i hög grad kan komma att påverka de tjänsteverksamheter den lokala nivån ansvarar för.

Från en svensk utgångspunkt är frihandel centralt för industrins tillväxtförutsättningar, men det är också viktigt att värna utrymmet för lokalt beslutsfattande i valet av driftsformer. Det är även viktigt att avtalet får en sådan utformning att det inte hindrar lokala myndigheter från att våga samverka med andra investerare, bland annat i kommande infrastruktur-satsningar.

SKL bevakar utvecklingen både i EU och i förhållande till den nationella nivån, bland annat inom ramen för samverkansorgan som CEEP och CEMR och i samverkan med berörda nationella myndigheter.

Under året kommer SKL att delta i och ordna egna aktiviteter för att sprida kunskap om vad frihandelsavtal kan få för inverkan på lokala och regionala intressen.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2016

Kommissionen: TTIP, TiSA

Europaparlamentet: Resolution om TTIP

Kontaktpersoner:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

PRIORITERAD FRÅGA 2016 – EU:s statsstödsregler – uppföljning av den inre marknaden

SKL har som prioriterad EU-fråga under 2016 att bevaka kommuners, landstings och regioners intressen i utvecklingen av den inre marknaden. Förbundet ska särskilt uppmärksamma utvecklingen när det gäller statsstödsreglernas tillämpning ifråga om infrastrukturinvesteringar, hamnar och luftfart.

Den modernisering av statsstödsregler som genomförts på EU-nivå ställer tydliga krav på den lokala nivån. Kommuner, landsting och regioner behöver exempelvis bättre redovisa sina överväganden kring varför vissa finansieringsåtgärder vidtas och på vilken grund de är förenliga med EU:s regler om statligt stöd. När det gäller investeringar i infrastruktur och konkurrensmässiga förutsättningar för luftfarten kommer tillämpningen av de nya reglerna att spela en central roll. Detsamma gäller tillämpningen av det EU-rättsliga regelverket för det som är av allmänt intresse.

Moderniseringen av reglerna har omfattat både reformerade bestämmelser om handlägningsprocessen och nya materiella regler i riktlinjer för olika sektorer. En viktig nyhet ligger i hur kommissionen övervakar stödgivning i medlemsstaterna. För vissa mindre stöd gäller en förenklad form av övervakning i efterhand, förutsatt att stöden redovisas på ett visst sätt i en webbaserad lösning via Näringsdepartementet. Det gäller till exempel viss offentlig finansiering till utbyggnad av bredband, stöd till innovation samt främjande av kultur och kulturarv. Större stöd – som kan antas snedvrida konkurrensen – ska på samma sätt som tidigare anmälas till kommissionen och granskas innan utbetalning får göras.

Inom kommissionens initiativ för bättre lagstiftning (se kapitel 1) planeras under 2016 en utvärdering av utvecklingen av statsstödsreglerna, praxis för beslutsfattandet samt erfarenheterna av tillämpningen av det förenklade förfarandet. Här väntas också ytterligare förenklingar. SKL konstaterar att hanteringen av de nya riktlinjerna för stödgivning till exempelvis flyg och flygplatser visat sig vara tungrodd och svårtillämpad. I den uppföljning som planeras finns därför skäl att påtala kommissionens långa handläggningstider.

Under 2016 kommer SKL att utveckla ett underlag för tillämpning av EU-rättens regler för offentlig finansiering av det som är av allmänt ekonomiskt intresse – i ett första steg för flygets område.

SKL fortsätter – bland annat via sina samarbetsorgan CEMR och CEEP – att bevaka utvecklingen och synliggöra de problem statsstödsreglernas praktiska tillämpning har skapat.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2016, Modernisering av statsstödsreglerna

Kommissionen: Modernisering av statsstödsreglerna

Kontaktperson:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Dataskyddsförordningen antagen

Parlamentet och rådet nådde en uppgörelse i december om det så kallade dataskyddspaketet efter höstens intensiva trilogförhandlingar. Paketet innehåller en allmän uppgiftsskyddsförordning och ett direktiv om överföring av data för polis- eller rättssamarbete. Uppgiftsskyddsförordningen ska träda i kraft två år efter offentliggörandet av förordningen och ersätter då det nu gällande persondataskyddsdirektivet.

Den nya förordningen lämnar ett relativt stort utrymme för nationell lagstiftning för dels behandling av personuppgifter i myndigheters verksamheter, dels behandling av personuppgifter inom arbetslivet. Det generella förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter utan samtycke har ett antal undantag, bland annat på hälso- och sjukvårdens område. Undantag finns även för kvalitetsarbete och säkerhet på arbetslivets område, inom socialtjänstens verksamheter och för arkivändamål av allmänt intresse samt för forskning eller för framställning av statistik. Det ges också utrymme för att arbeta med registerbaserad medicinsk forskning. I de nya reglerna har de registrerades rättigheter stärks på flera sätt, bland annat genom reglerna om uppgiftsportabilitet.

Grunden i de materiella reglerna i förordningen finns i det nu gällande persondataskyddsdirektivet, men förordningen är betydligt mer omfattande. Ett stort antal bestämmelser i förordningen gäller de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter och uppgifter. De ska bland annat ha rätt att utfärda administrativa böter. En europeisk dataskyddsmyndighet ska inrättas.

SKL ställer sig i stort positiv till slutresultatet. Förbundet bedömer att de synpunkter och invändningar som SKL har lämnat under arbetets gång vad gäller behandling av personuppgifter på hälso- och sjukvårdens område samt för forskning och statistikframställning har beaktats. Lagstiftningen är rimligt balanserad mellan den enskildes integritet och företags samt myndigheters behov att behandla personuppgifter. SKL kommer att fortsätta arbeta aktivt på nationellt plan inför implementeringen av förordningen i Sverige, då det finns visst utrymme för nationell anpassning.

Kommissionen: *Reform av dataskyddsreglerna*

CEMR: *Positionspapper om dataskydd för offentlig sektor*

Kontaktperson:

Staffan Wikell, staffan.wikell@skl.se, 08-452 75 51

Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union

I juni 2015 lades en rapport om färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union fram. Rapporten är framtagen av kommissionens ordförande i nära samarbete med ordförandena för Europeiska rådet, eurogruppen, Europeiska centralbanken och Europaparlamentet.

Syftet är att på allvar lyfta fram diskussionen om fördjupningen av det ekonomiska samarbetet. Den ekonomiska krisen har visat det svåra med att ha en gemensam valuta och penningpolitik med enskild finanspolitik. Rapporten lyfter fram reformer inom fyra områden:

- › Ett system med konkurrenskraftsmyndigheter i euroområdet
- › Ett förstärkt förfarande vid makroekonomiska obalanser
- › Ökat fokus på sysselsättning och sociala resultat
- › Europeiska terminen

Förslagen i rapporten är uppdelade i två steg. Det första steget utgår från de möjligheter som finns i nuvarande instrument och fördrag och som ska genomföras fram till juli 2017. Det andra steget utgörs av åtgärder av mer långsiktig karaktär som ska göra den ekonomiskpolitiska samordningen bindande. Steget kallas färdigställandet av EMU och ska avslutas senast år 2025.

Vilka delar av samordningen som ska omfatta samtliga EU-länder och vilka som ska begränsas till eurozonens länder är oklart i rapporten. Det är även oklart vilka delar som kommer att vara frivilliga att ansluta sig till för medlemsländer utanför eurosamarbetet.

För SKL är en viktig fråga hur arbetsmarknadens parter kommer att påverkas. Rapporten anger att arbetsmarknadens parter har en viktig roll som inte ska inskränkas. Samtidigt nämns att de föreslagna konkurrensmyndigheterna ska ha i uppgift att se till att lönenivåerna inte inverkar negativt på ekonomin och konkurrenskraften.

Vissa av åtgärderna påbörjades under hösten, bland annat arbetet med den europeiska terminen, ett förslag om hur bankunionen ska förverkligas samt förstärkningen av samarbetet med Europaparlamentet och de nationella parlamenten.

Paul Lindquist (M), Stockholms läns landsting, har utsetts av Regionkommittén (ReK) för att ta fram kommitténs yttrande om färdigställandet av EMU. Arbetet med yttrandet inleddes i november och ska antas vid ReK:s plenarsession i april 2016. SKL bistår med en expert i arbetet.

Kommissionen: *Färdigställandet av EMU*

Kontaktpersoner:

Mattias Lundbäck, mattias.lundback@skl.se, 08-452 76 86

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 76 96

Översynen av mervärdesbeskattningen fortsätter

Kommissionens arbete med översynen av mervärdesskattesystemet fortsätter. Momsen inom offentlig sektor och nuvarande momsundantag i de allmännas intresse kvarstår som fokusområde i översynen, bland annat inom vård, skola och omsorg.

När och vilka förändringar som kan väntas är fortfarande oklart. De förslag man trodde att kommissionen skulle presentera i slutet av 2015 förväntas istället under 2016–2017.

Utifrån kommissionens rapport från förra årets samråd gör SKL bedömningen att eventuella förändringar troligen inte kommer att ändra Sveriges nuvarande tillämpning i någon större omfattning. Tänkbara ändringar är att offentliga aktörer blir skyldiga att debitera moms på till exempel sophämtning och parkeringsplatser. I Sverige föreligger redan momsplikt på dessa tillhandahållanden, oavsett om aktören är offentlig eller privat.

SKL gör också bedömningen att kommissionen har hörsammat förbundets synpunkter under de år som arbetet pågått. Förbundet antar vidare att kommissionen inte kommer att föreslå ett införande av ett "kommunkontosystem" på EU-nivå, utan att det förblir en angelägenhet för respektive medlemsland.

SKL fortsätter att bevaka och påverka mervärdes-skattesystemets framtida utformning genom samtal med bland annat kommissionen och den svenska regeringen. Nyheter om momsfrågan läggs upp på SKL:s webbplats på sidan för skatterätt.

SKL: Skatterätt, Svar på kommissionens samråd om mervärdesbeskattningen

Kommissionen: Samråd om reformer av mervärdesbeskattningen, Meddelande om mervärdesskattens framtid

Kontaktperson:

Jeanette Fored, jeanette.fored@skl.se, 08-452 79 24

Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter

I de nya upphandlingsdirektiven från 2014 finns det bestämmelser om elektronisk upphandling som bland annat anger att anbud ska lämnas elektroniskt inom några år. Det finns också bestämmelser om olika nya elektroniska förfaranden.

EU-kommissionen har en expertgrupp med representanter från alla medlemsstater som ska främja införandet av e-upphandling. Gruppen verkar kunskapsbyggande och ger råd kring tolkningsfrågor av direktivet vad avser de e-relaterade delarna, införande, interoperabilitet och standarder. Från Sverige deltar representanter från Finansdepartementet och SKL.

I december bildades ett nationellt e-upphandlingsforum. Det arrangeras av Upphandlingsmyndigheten, SKL och ESV inom ramen för samverkan benämnt SFTI. Syftet med forumet är att främja införandet av e-upphandling, ge input till expertgruppen samt få återkoppling från detta. I forumet deltar såväl offentlig som privat sektor.

ESV är ansvarig för Open PEPPOL, ett koncept för infrastruktur för informationsutbyte inom och mellan medlemsstaterna på området elektroniska inköp. I november 2014 fattades inom SFTI ett beslut om att rekommendera PEPPOL:s infrastruktur för e-handel i offentlig sektor i Sverige.

Under 2015 har standardiseringsarbetet i CEN (European Committee for Standardization) om utveckling av elektroniska meddelanden inom offentlig upphandling fortsatt inom workshopen CEN/BII. I december blev arbetet klart och publicerades. Återstående delar som behöver vidareutvecklas kommer att föras vidare till den nya kommitté som bildats inom CEN (PC 440) där såväl e-handel som e-upphandling ingår. SKL kommer att delta i detta arbete.

Resultatet av de föregående faserna av CEN/ BII används av ett antal länder. I Sverige används bland annat de rekommenderade standarderna Sve-katalog, Sveorder, Sveleveransavisering och Sve-faktura inom konceptet Svehandel.

Kommissionen: E-upphandling

Övrigt: CEN, SFTI, OpenPEPPOL, eSENS

Kontaktperson:

Kerstin Wiss Holmdahl, kerstin.wiss.holmdahl@skl.se, 08-452 79 87

Europeisk standard och utredning om e-fakturerings i offentlig sektor

Direktivet om elektronisk fakturerings vid offentlig upphandling antogs 2014. I direktivet framgår det att en europeisk standard för elektronisk fakturerings ska utarbetas. En förteckning över ett begränsat antal format som överensstämmer med standarden ska tillhandahållas.

Medlemsstaterna ska säkerställa att upphandlande myndigheter och enheter tar emot och behandlar elektroniska fakturor som överensstämmer med denna standard och med någon av de format som offentliggjorts. Direktivet får ses som ett led i övergången till en papperslös offentlig förvaltning.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna implementera direktivet senast den 27 november 2018 under förutsättning att standarden publicerats 18 månader före detta datum. Medlemsstaterna får skjuta upp skyldigheten att ta emot och behandla e-fakturor när det gäller myndigheter under den centrala nivån (exempelvis kommuner) till ytterligare 12 månader senare, det vill säga senast den 27 april 2019.

I början av 2016 kommer ett remissförfarande att äga rum kring en föreslagen standard och deadline för kommentarer är i början av mars. Arbetet med standarden genomförs inom CEN (European Committee for Standardization) i samarbete med de nationella standardiseringsorganisationerna. SKL och Ekonomistyrningsverket (ESV) samt intressenter från den privata sektorn deltar även i arbetet.

I januari 2015 gav regeringen i uppdrag åt ESV att utreda förutsättningarna för att offentlig sektor enbart ska ta emot elektroniska fakturor. Uppdraget blev slutfört i maj 2015. Både myndigheter, kommuner, landsting och leverantörer inkom med synpunkter. I rapporten till regeringen föreslår ESV att det ska bli obligatoriskt för företag att sända sina

fakturor elektroniskt till såväl staten såsom kommuner och landsting/regioner, dock med vissa undantag som måste bestämmas. Regeringen kommer troligen att ta upp detta i samband med implementeringen av direktivet. Frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Under året fortsätter det europeiska flerpartsforumet om e-fakturering sin verksamhet. Frågor relaterade till juridiska frågor hanteras, liksom kopplingen till standarder och spridning. Nationella forum för detta arbete finns i medlemsstaterna. Det svenska forumet drivs av Nätverket för Elektroniska Affärer (NEA) där SKL deltar.

Kommissionen: *E-fakturering*

Regeringen: *Uppdrag att analysera konsekvenserna av ett krav på e-fakturering*

Övrigt: *CEN, SFTI, NEA*

Kontaktperson:

Kerstin Wiss Holmdahl, kerstin.wiss.holmdahl@skl.se,

08-452 79 87

Migration, jämställdhet och mänskliga rättigheter

PRIORITERAD FRÅGA 2016 – Utsatta EU-medborgare

Utsatta EU-medborgare är ett allt vanligare inslag i gatubilden i Sverige och andra EU-länder. I stor utsträckning kommer dessa människor från Rumänien och Bulgarien och tillhör den etniska gruppen romer. Arbetet med utsatta EU-medborgare fortsätter vara en prioriterad EU-fråga för förbundet under 2016.

De åtgärder för att hjälpa utsatta EU-medborgare som genomförs i EU är främst kopplade till det arbete för romsk inkludering som kommissionen initierade år 2011. Sedan 2012 har alla medlemsstater en nationell strategi för romsk inkludering eller motsvarande och arbetet följs upp av kommissionen. I juni 2015 lade kommissionen fram en avstämningsrapport om implementeringen av strategierna som konstaterar att mycket arbete återstår. Under 2016 kommer kommissionens och Europarådets gemensamma program för romsk inkludering, ROMACT, att utökas med möjlighet för mottagarländer att söka medel för utbyte med lokal nivå i hemländerna. Europaparlamentet antog i april 2015 en resolution om anti-ziganism i Europa och ett erkännande av folkmordet på romer under andra världskriget.

SKL uppvaktade under 2014 regeringen med krav på en nationell handlingsplan för arbetet med utsatta EU-medborgare. Sedan februari 2015 har Sverige en nationell samordnare för frågan som ska redovisa sitt uppdrag den 1 februari 2016. SKL har under utredningen haft ett nära samarbete med samordnaren och lämnade ett ställningstagande i november.

SKL värnar den fria rörligheten inom EU och värdet av denna bör understrykas. Den inre rörligheten bygger dock dels på att medlemsstaterna har ett ansvar för att ta hand om sina medborgare, dels på att alla EU:s medborgare ska åtnjuta samma skydd och respekt i alla medlemsstater. Att förbättra livssituationen för utsatta EU-medborgare är därför i första hand en fråga för lokal, regional och nationell nivå i hemländerna. EU har här en viktig roll att spela.

SKL anser också att EU:s strukturfonder måste bli mer kraftfulla verktyg i den långsiktiga fattigdomsbekämpningen i berörda länder. Institutionellt kapacitetsstärkande på lokal, regional och nationell nivå bör vara ett prioriterat område. Arbetet med de nationella strategierna för romsk inkludering behöver stärkas ytterligare i länder med en

stor romsk befolkning, både när det gäller resurser, implementering och uppföljning. SKL har tidigare pekat på att ett särskilt sändebud eller en kommissionär för dessa frågor på EU-nivå borde tillsättas av kommissionen.

Sveriges regering tecknade i juni 2015 ett bilateralt samarbetsavtal med Rumänien. Arbetet ska fokusera på välfärdsutveckling, barns rättigheter och jämställdhet. SKL har gett SKL International i uppdrag att inom ramen för Sveriges bilaterala avtal undersöka kommuners möjligheter att samarbeta i Rumänien. Syftet är att undersöka vilket stöd som vore mest verkningsfullt på kommunal nivå i de regioner i Rumänien där de flesta av de utsatta EU-medborgare som tillfälligt vistas i Sverige kommer ifrån.

Den svenska regeringen måste vid sidan av de bilaterala avtal som redan har slutits eller nu förhandlas fortsatt verka för att EU gemensamt angriper de strukturella orsakerna bakom ofrivillig cirkulär migration inom unionen. SKL ämnar också att verka för att den nationella samordnaren ges förlängt uppdrag för att förstärka det utbyte som startats.

SKL kommer fortsatt att lyfta frågan i dialog med Regeringskansliet och i de internationella forum där SKL verkar. Under våren håller SKL ett seminarium om erfarenheter från lokal nivå i Sverige, samt om vilka insatser som behövs på EU-nivå.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2016, Utsatta EU-medborgare, Skrivelse till den nationella samordnaren

Kommissionen: Rapport om genomförandet av EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer 2015

Regeringen: Nationell samordnare för utsatta EU-medborgare

Europaparlamentet: Resolution om romernas internationella dag

ROMACT: webbplats

Kontaktpersoner:

Leif Klingensjö, leif.klingensjo@skl.se, 08-452 78 51

Ove Ledin, ove.ledin@skl.se, 08-452 77 66

PRIORITERAD FRÅGA 2016 – Asyl- och flyktingmottagande i EU

Just nu är 60 miljoner människor på flykt undan krig och förföljelse i världen vilket är den högsta siffran sedan andra världskriget. Till EU beräknas cirka 1–1,5 miljoner asylsökande ha kommit under 2015.

EU-kommissionen tog fram en europeisk agenda för migration i maj 2015. Den syftar till att hitta övergripande lösningar på migrationsfrågan bland annat genom en ökad solidaritet mellan medlemsländerna för att åstadkomma en jämnare fördelning av de asylsökande. Resultatet har hittills varit otillräckligt då endast ett fåtal av de överenskomna 160 000 har omplacerats. Kommissionen har också riktat kritik mot en majoritet av EU:s medlemsländer för att de inte har införlivat det gemensamma asylreglerna till fullo som de enades kring år 2013.

Flyktingmottagandet fortsätter vara en prioriterad EU-fråga för SKL under 2016. Förbundet ska verka för en jämnare fördelning mellan medlemsländerna av asylsökande, samt att det lokala och regionala perspektivet ges inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet. SKL bevakar också utvecklingen av implementeringen av det gemensamma asylsystemet och den europeiska migrationsagendan och vad det får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

SKL anser att lokala och regionala myndigheter måste garanteras rätt förutsättningar och tillföras tillräckliga resurser från såväl nationell som europeisk nivå. Detta är avgörande för att kunna erbjuda nyanlända en bra etablering i samhälls- och arbetslivet och ta tillvara deras kompetens. Det är även avgörande för att förhindra undanträngningseffekter som riskerar att ställa grupper i samhället, som har behov av stöd eller andra insatser av de lokala myndigheterna, mot varandra vilket i sin tur kan främja främlingsfientlighet. En framgångsrik integration är dessutom viktig för att stävja risken för radikalisering. Särskild hänsyn bör tas till ensamkommande barn och unga som utgör en särskild sårbar grupp.

Kommissionen avser att under 2016 lägga fram en ny modell för reguljär migration, bland annat genom förbättringar i det så kallade blåkortsdirektivet som innehåller villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning. Kommissionen har också lyft behovet av att göra om förvaltningen av det yttre gränssystemet, såsom en förstärkning av Frontex.

Regionkommittén antog i december ett yttrande om den europeiska agendan för migration. SKL har följt ärendet via de svenska ledamöterna i Regionkommittén.

SKL kommer uppmärksamma ansvariga aktörer i Bryssel om de förutsättningar svenska kommuner, landsting och regioner behöver i asylmottagandet.

Förbundet kommer även delta i kunskaps- och erfarenhetsutbyten avseende integration och flyktmottagande med andra medlemsländer, bland annat inom ramen för CEMR:s nya nätverk.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2016, Asyl- och flyktmottagande

Kommissionen: En europeisk agenda för migration

Regionkommittén: Yttrande om en europeisk agenda för migration

Kontaktperson:

Lotta Dahlerus, lotta.dahlerus@skl.se, 08-452 73 70

PRIORITERAD FRÅGA 2016 – Nystart för förvärvsarbetande föräldrar

I augusti 2015 offentliggjorde EU-kommissionen en färdplan för initiativet en nystart för förvärvsarbetande föräldrar. Initiativet ersätter kommissionens förslag från 2008 om en revidering av direktivet om mödraledighet, vilket drogs tillbaka i juni 2015. SKL har lika möjligheter och villkor för föräldrar på arbetsmarknaden som prioriterad EU-fråga under 2016.

Målet med kommissionens förslag är att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden genom att modernisera och anpassa EU:s nuvarande rättsliga och politiska ramverk till dagens arbetsmarknad för att ge föräldrar med barn och/eller beroende släktingar möjlighet till en bättre balans mellan familj och arbetsliv. Målet är också att möjliggöra en bättre fördelning av vårdansvaret mellan kvinnor och män samt att stärka jämställdheten på arbetsmarknaden.

I november inledde kommissionen den första fasens samråd med de europeiska arbetsmarknadsparterna för att få deras synpunkter på den möjliga inriktningen av EU:s åtgärder på området. Kommissionen frågade bland annat hur parterna ser på möjliga revideringar av direktiven om föräldraledighet, mödraledighet och deltid, samt om att införa pappaledighet och ledighet för beroende släktingar.

Samtidigt inledde kommissionen ett öppet samråd om åtgärder för att förbättra balansen mellan arbete och familjeliv för förvärvsarbetande föräldrar. Syftet är att samla in synpunkter på utvecklingen och genomförandet av olika möjliga åtgärder och verktyg på EU-nivå för att stödja balansen mellan arbetsliv och privatliv. Innehållet i detta samråd är bredare än i den konsultation som riktas till arbetsmarknadsparterna och innefattar frågor om potentiell lagstiftning, forskning, benchmarking och informationskampanjer.

SKL har svarat på den öppna konsultationen samt deltagit aktivt i framskrivandet av CEEP:s samt CEMR:s svar till de europeiska arbetsmarknadsparternas konsultation.

SKL ska verka för att det inte blir någon ytterligare reglering på EU-nivå för olika former av ledighet. Det behövs ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bland annat om vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden. SKL ser behovet av ett bredare grepp om dessa frågor istället för ytterligare reglering på EU-nivå för olika former av ledighet. Förbundets påverkansarbete kommer framförallt att ske genom de europeiska arbetsgivarorganisationerna.

SKL kommer under året att lyfta fram goda exempel från svenska kommuner, landsting och regioner på hur man kan underlätta för förvärvsarbetande föräldrar att kombinera arbetsliv och privatliv. Förbundet kommer också att sprida kunskaper om och insatser för att bryta könsstereotypa utbildnings- och yrkesval.

SKL: Prioriterade EU-frågor 2016, Jämställdhet i Europa

Kommissionen: Öppet samråd, Färdplan för initiativet

Kontaktpersoner:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Ingen ny jämställdhetsstrategi

Istället för en ny jämställdhetsstrategi presenterade kommissionen i december ett nytt åtagande på jämställdhetsområdet för åren 2016–2019. Det har inte samma formella status som tidigare strategier då det är ett informellt arbetsdokument.

Ett stort antal medlemsstater har uttryckt sin besvikelse över att ingen formell strategi presenterats. Många medlemsstater anser att en ny strategi är nödvändig för att fungera som ett riktmärke och en vägledning för nationell politik i medlemsländerna.

När det gäller innehållet har medlemsstaterna generellt gett sitt stöd till de fem prioriteringarna i dokumentet:

- › Samma möjligheter till ekonomiskt oberoende för kvinnor och män
- › Lika lön för likvärdigt arbete
- › Jämställdhet i beslutsfattandet
- › Vårdighet, integritet och slut på könsrelaterat våld
- › Främja jämställdhet utanför EU

Dessa prioriteringar ligger i linje med den europeiska jämställdhetspakten för åren 2011–2020 som antagits av rådet.

Den svenska regeringens ståndpunkt är att en ny jämställdhetsstrategi med formell status är avgörande om kommissionen ska kunna fortsätta arbeta strategiskt och långsiktigt med jämställdhet, samt leva upp till EU:s fördrag. Därför borde även nästa jämställdhetsstrategi efter 2015 antas som ett förnyat starkt politiskt ställningstagande av hela kommissionen.

På initiativ från den svenska regeringen skrev 22 ministrar från lika många länder ett brev sommaren 2015 till kommissionen om att man ville ha en ny jämställdhetsstrategi. Europaparlamentet och rådet har också tryckt på för en ny strategi.

Kommissionen fick nästan 5000 svar när de utlyste ett öppet samråd om jämställdhet våren 2015. Samrådet var öppet för såväl medlemsländer som individer och organisationer. En överväldigande majoritet, 94 procent, var positiva till en ny strategi och de nuvarande prioriterade områdena. SKL svarade positivt i det öppna samrådet för en ny jämställdhetsstrategi.

SKL: *Jämställdhet i Europa*

Kommissionen: *Åtgärder för jämställdhet 2016–2019, Resultat från samråd om jämställdhet*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Tillgängligare produkter och tjänster för personer med funktionsnedsättning

EU-kommissionen presenterade i december ett förslag till tillgänglighetslagstiftning för produkter och tjänster. Förslaget innebär att det ställs EU-gemensamma krav på att vissa varor och tjänster ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det omfattar bland annat transporter, e-böcker och e-handel.

Syftet med förslaget är att öka delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning och förbättra deras möjligheter att leva ett självständigt och rörligt liv. Efterfrågan på tillgängliga produkter och tjänster är stor och antalet personer med funktionsbegränsning eller funktionsnedsättning bedöms öka i takt med att befolkningen i EU blir äldre. Lagförslaget ska också bidra till en mer

väl fungerande inre marknad och göra det lättare för företagen att sälja tillgängliga varor och tjänster i andra EU-länder. Personer med funktionsnedsättning skulle därigenom få ett större utbud av tillgängliga produkter att välja emellan till förhoppningsvis förmånligare priser. De gemensamma tillgänglighetskraven ska gälla vid upphandlingar i EU och användningen av EU-medel.

Direktivförslaget anger vilka varor och tjänster som ska vara tillgängliga genom funktionella krav, men anger inte hur detta ska ske. Genom att inte ange detaljerade tekniska lösningar, ska direktivet främja innovation och bidra till ett ökat utbud av tillgängliga produkter och tjänster.

Genom förslaget vill kommissionen bidra till att medlemsländerna uppfyller såväl sina egna nationella åtaganden som sina skyldigheter vad gäller tillgänglighet enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som EU är ansluten till. Det nya direktivet är också en av prioriteringarna i EU:s handikappstrategi för perioden 2010–2020, som fastställer åtgärder för att genomföra konventionen på EU-nivå.

Förslaget till ny lagstiftning ska behandlas av Europaparlamentet och rådet.

SKL kommer att följa frågans utveckling under 2016 om hur den påverkar svenska kommuner, landsting och regioner.

Kommissionen: *Förslag till direktiv*

Kontaktperson:

Henrik Gouali, henrik.gouali@skl.se, 08-452 77 95

Indikatorer och verktygslåda för CEMR-deklarationen

Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå, även kallad CEMR-deklarationen, syftar till att främja jämställdhetsarbetet lokalt och regionalt. Kommuner, landsting och regioner inbjuds att under-teckna deklarationen och arbeta för att genomföra den. Hittills finns ca 1500 undertecknare i 32 länder i Europa, varav 116 aktörer i Sverige.

CEMR har drivit ett pilotprojekt för att utveckla indikatorer till CEMR-deklarationens artiklar. Pilotprojektet avslutades med en konferens i Bryssel i oktober. Syftet med indikatorerna är att ge undertecknare ett verktyg för att bättre utvärdera sitt jämställdhetsarbete.

Indikatorerna finns nu i en verktyglåda på webbplatsen för deklARATIONEN, det så kallade Obeservatory. Verktyglådan är utarbetad för alla lokala och regionala myndigheter i Europa som planerar att arbeta med eller som redan genomför deklARATIONEN. Syftet är att stödja lokala och regionala myndigheter i att följa upp hur deklARATIONEN genomförs.

Verktyglådan utgör en utgångspunkt för under-teknarna av deklARATIONEN att förstå indikatorerna, själva bedöma sin nuvarande verksamhet och ytterligare stärka sitt eget jämställdhetsarbete. Verktyglådan kommer att översättas till 27 olika språk.

SKL: *Jämställdhet i Europa*

CEMR:s Observatory: *webbplats, Verktyglåda*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Jämställdhet i nytt arbetsprogram för de europeiska arbetsmarknadsparterna

De europeiska arbetsmarknadsparterna Business Europe/UEAPME, CEEP och ETUC har kommit överens om ett arbetsprogram för 2015–2017. SKL har inom ramen för sitt medlemskap i CEEP deltagit i arbetet med att ta fram det nya programmet.

Arbetsprogrammet innehåller åtta punkter som parterna kommer att fokusera på de kommande två åren, varav en kopplad till jämställdhet. Den handlar om att förena arbetsliv och familjeliv samt om jämställdhet för att minska löneskillnader mellan könen.

Parterna kommer 2016 att hålla ett seminarium kring detta tema. Fokus kommer att ligga på utbyte av erfarenheter, goda exempel, lagstiftning och praxis. Arbetet ska utmynna i gemensamma slutsatser på området.

SKL: *CEEP*

Europeiska arbetsmarknadensparterna:

Arbetsprogram för 2015-2017

Kontaktperson:

Jeanette Grenfors, Jeanette.grenfors@skl.se, 08-452 74 52

Direktivförslaget om att förbättra könsfördelningen i börsstyrelser

Rådet har inte kunnat enas om direktivförslaget om jämnare könsfördelning i börsstyrelser. Det finns för närvarande ingen kvalificerad majoritet i rådet, även om det finns en bred konsensus inom EU för att vidta åtgärder för att förbättra jämställdheten i företagsstyrelser.

En del medlemsstater föredrar att frågan hanteras på nationell nivå eftersom de anser att förslaget inte överensstämmer med subsidiaritetsprincipen.

Sverige har hittills sagt nej till både kommissionens förslag och det senare kompromissförslaget. Regeringen anser fortfarande att Sverige ska stödja förslaget men riksdagen delar inte den uppfattningen. Regeringen har inte begärt något nytt mandat i dagsläget då inga större förändringar skett i förslaget eller i förhandlingsläget.

Kommissionen: *Förslag till direktiv*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Framsteg i förhandlingarna om likabehandlingsdirektivet

Kommissionen lade år 2008 fram ett förslag till direktiv som ska utvidga skyddet mot diskriminering utanför arbetslivet på grund av religion, trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning. Förslaget har sedan det lades fram blockerats av några medlemsstater.

Direktivet gäller såväl den offentliga som den privata sektorn och ska tillämpas på alla personer. Det rör ett flertal områden såsom utbildning, socialt skydd inklusive social trygghet och hälso- och sjukvård, samt tillgång till varor och tjänster inklusive bostäder.

I en lägesrapport från det luxemburgska ordförandeskapet i höstas framgår att ytterligare framsteg har gjorts för att tydliggöra direktivet, särskilt när det gäller personer med funktionsnedsättning. Mycket arbete återstår dock. Det krävs enhällighet i rådet för att direktivet ska antas.

Ordförandeskapet: *Lägesrapport om förslaget till direktiv*

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Digitalisering, forskning och utbildning

PRIORITERAD FRÅGA 2016 – Den digitala inre marknaden

Den digitala inre marknaden är en av kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden och av central betydelse för Europas ekonomi, sysselsättning och tillväxt. En fullt utvecklad digital inre marknad väntas kunna erbjuda alla sektorer i samhället stora möjligheter.

I maj 2015 presenterade EU-kommissionen en strategi för Europas digitala inre marknad. Med utgångspunkt i strategin kommer kommissionen att presentera flera förslag under 2016 om bland annat upphovsrätt, översyn av EU:s telekomregler, geografisk blockering av digitalt innehåll samt fritt flöde av uppgifter och molntjänster.

Den digitala inre marknaden och möjligheter till en smartare välfärd är en prioriterad EU-fråga för SKL under 2016. Under året kommer förbundet att bevaka och informera om vilka möjligheter och utmaningar EU-initiativen innebär för kommunernas och landstingens verksamheter. SKL kommer också att verka för att svenska kommuner, landsting och regioner ges möjlighet att delta i pilotprojekt kopplat till den digitala inre marknaden för att möta medborgarnas ökande krav och förväntningar på välfärdstjänsterna.

Ny handlingsplan för e-förvaltning i Europa

Under våren kommer SKL särskilt att bevaka den kommande handlingsplanen för e-förvaltning 2016–2020 som kommissionen planerar att presentera under första halvan av 2016. Handlingsplanen planeras fokusera på att stödja moderniseringen av offentlig sektor genom att presentera initiativ och pilotprojekt kring bland annat interoperabilitet, minskad uppgiftlämnararbörda för företagare och privatpersoner samt öppen data. Kommissionen vill öka det aktiva deltagandet av myndigheter, civilsamhälle, företag och medborgare i framtagandet av handlingsplanen. Handlingsplanen kommer att vara flexibel under femårsperioden och teman kan komma att läggas till och tas bort.

Handlingsplanen är ett viktigt dokument för att driva på digitaliseringsutvecklingen i Europa men också i Sverige, därför prioriterar SKL under våren ett påverkansarbete för att handlingsplanen ska bli ett ändamålsenligt instrument för att stödja utvecklingen på den lokala och regionala nivån.

SKL ska genomföra ett antal dialogmöten med svenska representanter i kommissionens expertgrupp för e-förvaltning, samt verka för ett svenskt rapportörskap i Regionkommittén för ett yttrande om e-förvaltning.

Gränsöverskridande e-förvaltning – standarder

Parallellt fortsätter viktiga arbeten för att skapa en digital inre marknad att samordnas inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa, såsom förordningen eIDAS för en Europeisk e-legitimation, standardiseringsarbete ISA och e-SENS för gemensamma tjänster på den inre marknaden.

SKL kommer under 2016 att arbeta för att kommuner och landsting i större utsträckning blir delaktiga i dessa arbeten och ges möjligheter att ta del av standarder som gynnar digitaliseringsutvecklingen.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2016, Digitalisering

Kommissionen: Digitala inre marknaden

Kontaktperson:

Per-Erik Nyström, per-erik.nystrom@skl.se, 08-452 78 41

Nya prioriteringar för EU:s strategiska ram för utbildning

Utbildning 2020 är den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete och syftar till att stödja utvecklingen av utbildningssystemen i medlemsstaterna. Strategin genomförs genom den så kallade öppna samordningsmetoden, bland annat genom främjandet av ömsesidigt lärande, utbyte av god praxis, nationella reformer och verktyg på EU-nivå.

Utbildning 2020 är en del av Europa 2020-strategin och ska bidra till att dels medlemsstaterna når målen på utbildningsområdet, dels till strategins måluppfyllelse för sysselsättning, social inkludering samt forskning och innovation.

Inom Utbildning 2020 har EU-länderna satt upp fyra strategiska mål:

- › Att göra livslångt lärande och rörlighet till verklighet
- › Att förbättra utbildningens kvalitet och effektivitet
- › Att främja lika möjligheter för alla, social sammanhållning och aktivt medborgarskap
- › Att öka kreativiteten och innovationsförmågan, inklusive företagandean, på alla utbildningsnivåer

Till de strategiska målen finns prioriterade områden som ska bidra till att uppfylla de strategiska målen samt de mål som ställts upp i Europa 2020-strategin. Varje år utvärderas EU-ländernas framsteg och ges tillhörande rekommendationer.

I augusti 2015 presenterade kommissionen en rapport med förslag på nya prioriteringar för det europeiska utbildningssamarbetet år 2015–2020:

1. Relevanta och högkvalitativa färdigheter och kompetenser, med fokus på läranderesultat som främjar anställbarhet, innovation och aktivt medborgarskap
2. Inkluderande utbildning, jämlikhet, likabehandling och främjande av medborgerliga kompetenser
3. Öppen och innovativ utbildning för alla, anpassad till vår digitala era
4. Ordentligt stöd till pedagoger
5. Öppenhet och erkännande av färdigheter och kompetenser för att uppmuntra till rörlighet för studenter och arbetstagare
6. Långsiktigt arbete med investeringar, resultat och utbildningssystemens effektivitet

Rådet behandlade de nya prioriteringarna i november. Under år 2016 kommer en rad nya arbetsgrupper sättas igång vilka kommer ha i uppgift att arbeta med ett antal konkreta frågeställningar inom var och en av de sex prioriterade områdena.

Kommissionen: Nya prioriteringar för det europeiska utbildningssamarbetet, Utbildning 2020

Kontaktperson:

Mats Söderberg, mats.soderberg@skl.se, 08-452 79 42

Aktiviteter inom Horisont 2020

Horisont 2020 är EU:s ramprogram för forskning och innovation. Tre grundläggande prioriteringar styr utformningen av programmet: spetskompetens, industriellt ledarskap och samhällliga utmaningar. Inom framför allt de samhällliga utmaningarna finns ett flertal områden som direkt rör kommuners, landstings och regioners verksamheter.

Under 2015 har en rad aktiviteter genomförts för att stimulera kommuners, landstings och regioners deltagande i programmet. SKL har tillsammans med VINNOVA haft ett flertal informationsmöten som fokuserat på de möjligheter som finns för offentlig sektor att få finansiering från Horisont 2020. Under 2016 fortsätter SKL samarbetet med VINNOVA för att stimulera utökat deltagande i programmet.

På SKL:s webbplats finns filmer där kommuner, landsting och regioner berättar om deras erfarenheter från programmet. Filmer från SKL:s och VINNOVA:s gemensamma seminarieserie, Horisont 2020 – möjligheter för offentlig sektor, finns också tillgängliga på VINNOVA:s webbplats. I SKL:s rapport Kunskapande över gränser finns sammanställningar och analyser av deltagande i tidigare ramprogram som kan ge värdefulla erfarenheter och uppslag till kommande arbete.

SKL: *Filmer om Horisont 2020, SKL:s studie*

Kunskapande över gränser

VINNOVA: *Horisont 2020*

Kontaktperson:

Eva Marie Rigné, eva.marie.rigne@skl.se, 08-452 79 37

Svenska delegationen i Regionkommittén

Europeiska regionkommittén är ett rådgivande organ med uppgift att bedöma EU:s lagstiftning och politik ur ett lokalt och regionalt perspektiv. Kommittén består av 350 ledamöter och 350 suppleanter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i EU:s 28 medlemsländer.

Sverige företräds av 12 ledamöter och 12 ersättare. Alla svenska ledamöter arbetar i ett av Regionkommitténs sex utskott. Markerade politiker (*) är ordinarie ledamöter. SKL ger administrativt och sakkunnigt stöd till den svenska delegationen. Ledamöterna är även adjungerade i SKL:s sakberedningar.

CIVEX-utskottet

Utskottet för medborgarskap, styresformer, institutionella frågor och yttre förbindelser. Aktuella frågor under våren är bland annat våldsbejakande extremism samt migration, integration och asyl.

COTER-utskottet

Utskottet för territoriell sammanhållningspolitik och EU:s budget. Aktuella frågor under hösten är bland annat EU-agendan för städer samt EU:s strategi för luftfart som Ulrika Landergren är rapportör för.

Heléne Fritzon (S)*
Kristianstads kommun

Jelena Drenjanin (M)*
Huddinge kommun

Ulrika Landergren (L)*
Kungsbacka kommun

Ilmar Reepalu (S)*
Delegationsordförande
Malmö stad

Anna Ljungdell (S)*
Nynäshamns kommun

Åsa Ågren
Wikström (M)
Umeå kommun

Anders Knape (M)*
Vice-delegationsordförande
Karlstads kommun

Tomas Riste (S)*
Landstinget Värmland

ECON-utskottet

Utskottet för ekonomisk politik. Aktuella frågor under våren är bland annat strategi för den inre marknaden samt färdigställandet av EMU som Paul Lindquist är rapportör för.

Paul Lindquist (M)*
Stockholms läns landsting

Carl Fredrik Graf (M)
Halmstads kommun

ENVE-utskottet

Utskottet för miljö, klimatförändringar och energi. Aktuella frågor under våren är bland annat revidering av avfallsdirektiven och att förbättra rapportering och efterlevnad av EU:s miljölagstiftning.

Joakim Larsson (MP)*
Västra Götalandsregionen

Jonny Lundin (C)
Härnösands kommun

Krister Andersson (S)
Västra Götalandsregionen

Erik Pelling (S)
Uppsala kommun

Carl Johan Sonesson (M)
Region Skåne

Glenn Nordlund (S)
Örnsköldsviks kommun

NAT-utskottet

Utskottet för naturresurser och hälsa. Aktuella frågor under våren är bland annat mottagningsanordningar i hamn samt hälsa och säkerhet på arbetsplatsen.

Ewa-May Karlsson (C)*
Vindelns kommun

Birgitta Sacrédeus (KD)
Region Dalarna

SEDEC-utskottet

Utskottet för socialpolitik, utbildning, sysselsättning, forskning och kultur. Aktuella frågor under våren är bland annat paketet om arbetstagarnas rörlighet och EU:s bestämmelser om upphovsrätt.

Yoomi Renström (S)*
Ordförande för
SEDEC-utskottet
Ovanåkers kommun

Martin Andreasson (M)*
Västra Götalandsregionen

Marie Sällström (S)
Landstinget Blekinge

Xamuel Gonzalez
Westling (V)
Hofors kommun

Marie-Louise
Rönmark (S)
Umeå kommun

Ingeborg Wiksten (L)
Landstinget Västernorrland

SKL:s ledamöter i CEMR

SKL är medlemmar i de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR. Organisationen bedriver ett systematiskt påverkansarbete gentemot EU:s lagstiftning och främjar samarbete mellan sina medlemmar. SKL företräds av fyra ledamöter i CEMR:s beslutande organ, Policy Committee. Carola Gunnarsson är CEMR:s talesperson för sammanhållningspolitiken och territoriell utveckling. Ilmar Reepalu är CEMR:s talesperson för urbana frågor.

I CEMR:s globala motsvarighet, UCLG, är Lena Micko ledamot och Anders Knappe ersättare.

Ledamöter

Ersättare

Lena Micko (S)
SKL:s ordförande
Linköpings kommun

Ilmar Reepalu (S)
Ordförande, SKL:s
internationella beredning
Malmö stad

Anna Ljungdell (S)
Regionkommittén
Nynäshamns kommun

Emil Broberg (V)
SKL:s 3:e vice ordförande
Region Östergötland

Anders Knappe (M)
SKL:s 2:e vice ordförande
Karlstads kommun

Carola Gunnarsson (C)
SKL:s styrelse
Sala kommun

Elisabeth Unell (M)
SKL:s styrelse
Västerås stad

Ingeborg Wiksten (L)
Regionkommittén
Landstinget Västernorrland

Svenska delegationen i CLRAE

Europarådet arbetar för att främja demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Kongressen för lokala och regionala myndigheter (CLRAE) är en del av Europarådet och arbetar med dessa frågor på lokal och regional nivå. CLRAE ansvarar för övervakningen av hur konventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna.

Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter som alla är folkvalda i svenska kommuner, landsting och regioner.

Ledamöter

Yoomi Renström (S)
Delegationsordförande
Ovanåkers kommun

Anders Knape (M)
Vice delegationsordförande
Ordförande, Lokala kammaren
Karlstads kommun

Björn Jansson (S)
Region Gotland

Anneli Hulthén (S)
Göteborgs stad

Johan Rocklind (S)
Gnesta kommun

Christine Axelsson (S)
Region Skåne

Inger Schörling (MP)
Gävle kommun

Henrik Hammar (M)
Örkelljunga kommun

Inger Linge (M)
Ekerö kommun

Thomas Andersson (C)
Region Jämtland Härjedalen

Frida Johansson Metso (L)
Stockholms stad

Ella Bohlin (KD)
Stockholms läns landsting

Ersättare

Ordlista

A

Acquis communautaire

Franskt begrepp som syftar på hela EU:s regelverk, dvs. medlemsstaternas gemensamma skyldigheter och rättigheter.

Amsterdamfördraget

EU-fördrag som undertecknades 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999. Det innehåller tillägg och ändringar av de fördrag som utgör grunden för EU.

B

Befogenhetsfördelning

Fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna delas in i tre typer:

- › Delade befogenheter (vanligast): Både EU och medlemsstaterna har rätt att stifta lagar inom ett visst område
- › Exklusiva befogenheter för EU: Medlemsstaterna har oåterkalleligen av sagt sig alla möjligheter att agera
- › Stödjande befogenheter: EU kan endast samordna och uppmuntra medlemsstaternas agerande. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet styr ansvarsfördelningen så att denna indelning respekteras

Beslut

Ett beslut är en rättsakt som till alla delar är bindande för dem det är riktat till. Det kan vara riktat direkt till en eller flera medlemsstater, till enskilda företag eller till individer.

Bästa praxis

Ett sätt för regeringarna att effektivisera politiken inom EU är att se efter vad som pågår i övriga medlemsstater och vad som fungerar bäst. Sedan kan de ta till sig denna "bästa praxis" och anpassa den till sina egna nationella och lokala sammanhang.

C

Coreper

Coreper står för franskans Comité des représentants permanents, dvs. Ständiga representanternas kom-

mitté. I Coreper förbereds de ärenden som tas upp på rådets möten.

CLRAE

The Congress of Local and Regional Authorities (CLRAE) är en del av Europarådet vars roll är att främja lokal och regional demokrati och stärka det lokala och regionala självstyret. Inom Europarådet är det CLRAE som ansvarar för övervakningen av hur Europakonventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna. CLRAE består av 648 ledamöter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i Europarådets 47 medlemsstater. Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter.

D

Direktiv

Rättsakt som är riktad till medlemsstaterna och bindande vad gäller de mål som ska uppnås och tidpunkter för dessa. Medlemsstaterna beslutar själva vad som ska göras för att föreskrifterna i direktivet ska uppfyllas.

Dubbel majoritet

Dubbel majoritet är det antal röster som krävs i rådet för att ett beslut ska antas när frågor behandlas. Dubbel majoritet definieras som minst 55 procent av rådets medlemmar vilka ska företräda minst 15 medlemsstater som tillsammans omfattar minst 65 procent av unionens befolkning.

E

EES

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet består av EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein. EES-avtalet innebär huvudsakligen att EU:s regler för den inre marknaden med fri rörlighet över gränserna för varor, personer, tjänster och kapital ska gälla i alla 31 länder.

Enhällighet

Termen enhällighet innebär att alla medlemsstater i rådet måste vara överens för att ett förslag ska kunna antas. Eftersom detta försvårar beslutsprocessen i en union med 28 länder gäller nu regeln

om enhällighet endast på särskilt känsliga områden, som beskattning och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Europa 2020-strategin

Europa 2020-strategin antogs 2010 och är EU:s strategi för ökad ekonomisk tillväxt, jobb och välförhållanden i EU:s medlemsstater och i helhet. Strategin syftar till att skapa smart, hållbar tillväxt för alla.

Europaparlamentet

EU:s enda direkt folkvalda institution. Europaparlamentet har gradvis fått utökad makt och beslutar i dag tillsammans med rådet i lagstiftningsfrågor på de flesta områden. Parlamentet antar också budgeten och kontrollerar kommissionen politiskt. Europaparlamentet består av 751 ledamöter utsedda för fem år genom direkta val i medlemsstaterna. Sverige har 20 platser. Varje medlemsstat ska företrädas av högst 96 och minst 6 ledamöter.

Europarådet

Europarådet är inte någon EU-institution, utan en mellanstatlig organisation med säte i Strasbourg. Europarådet strävar bl.a. efter att värna de mänskliga rättigheterna, främja den kulturella mångfalden i Europa och bekämpa samhällsproblem som främlingsfientlighet och intolerans.

Europeiska centralbanken (ECB)

Europeiska centralbanken etablerades 1998 och är baserad i Frankfurt. Banken sköter penningpolitiken för de 18 medlemsstater som ingår i euroområdet. Dess huvuduppgift är att upprätthålla prisstabiliteten i euroområdet och genomföra den europeiska valutapolitiken, som fastställs av Europeiska centralbankssystemet (ECBS).

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)

Ett av EU:s remissorgan vars ledamöter representerar civilsamhället. Kommittén har 353 ledamöter. Sverige representeras av företrädare från bl.a. Svenskt Näringsliv, LRF och fackförbunden.

Europeiska gemenskapen (EG)

EG upprättades genom Romfördraget 1957, främst för att skapa en gemensam marknad utan inre gränser. EG var tidigare den del av EU-samarbetet som rymde politik för bl.a. transporter, konkurrens, fiske och jordbruk, energi och miljö. Med Lissabonfördraget ersattes och efterträdades EG av EU.

Europeiska kommissionen

Den institution som representerar och försvarar hela EU:s intressen. Kommissionen har ensamrätt på att lägga fram nya lagförslag och handlingsprogram och ansvarar för att Europaparlamentets och rådets beslut genomförs. Den består av en ledamot från varje medlemsstat. Ordförande är för närvarande luxemburgaren Jean-Claude Juncker. Ledamöterna beslutar kollektivt men har olika ansvarsområden. Mandatperioden är fem år. Efter varje val till Europaparlamentet ska en ny kommission utses.

Europeiska ombudsmannen

Europeiska ombudsmannen inrättades 1992 för att trygga en god och öppen förvaltning i EU-institutionerna. Ombudsmannen tar emot klagomål från EU-medborgare och juridiska personer i medlemsstaterna gällande bristfällig förvaltning vid EU:s institutioner eller organ (utom domstolarna).

Europeiska rådet

Europeiska rådet består av en ordförande, EU:s stats- eller regeringschefer samt kommissionens ordförande. Dess huvudsakliga uppgift är att dra upp politiska riktlinjer för EU:s utveckling. Europeiska rådet möts minst fyra gånger per år. Dess möten kallas informellt för toppmöten. Europeiska rådets ordförande väljs för en period av två och ett halvt år.

Europeiska terminen

En årligen återkommande sexmånadersperiod när medlemsstaternas budget och strukturpolitik ska granskas så att oförenligheter och framväxande obalanser kan upptäckas. Tanken är att stärka samordningen i det skede då viktiga budgetbeslut ännu är under behandling.

Europeiska unionens domstol

Består dels av domstolen med 28 domare och nio generaladvokater, dels den s.k. tribunalen (tidigare kallad förstainstansrätten) med 28 domare, alla utsedda för 6 år på förslag från medlemsstaterna. EU-domstolen tolkar EU-rätten och lämnar förhandsavgöranden om reglernas innebörd på begäran av nationella domstolar. Den dömer i mål mellan medlemsstaterna, mellan EU:s institutioner, mellan EU och medlemsstaterna samt mellan EU och medborgarna. Domstolens utslag är bindande.

Europeiska unionens råd

Europeiska unionens råd är även informellt känt som ministerrådet. Denna institution består av medlemsstaternas ministrar, eller deras företrädare.

Sammansättningen varierar med sakfrågorna. Rådet sammanträder regelbundet för att fatta detaljbeslut och anta EU-lagar. Som huvudregel måste rådet och Europaparlamentet vara överens för att EU ska kunna anta lagar.

F

Fördjupade samarbeten

Ett arrangemang där minst nio medlemsstater samarbetar inom ett visst område, medan övriga EU-länder ännu inte kan eller vill ansluta sig i det skedet. De medlemsstater som står utanför har emellertid rätt att få ansluta sig senare om de så önskar.

Fördrag

När Europeiska kol- och stålgemenskapen skapades 1951 innebar det startsignalen för mer än 50 års utarbetande av europeiska fördrag. Sedan dess har närmare 20 fördrag undertecknats. Vissa har tillfört ändringar i ursprungstexten, medan andra gett upphov till nya texter. De viktigaste fördragen är:

- › Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG-fördraget, EG-fördraget eller Romfördraget) 1958
- › Europeiska enhetsakten 1987
- › Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget eller Maastrichtfördraget) 1993
- › Amsterdamfördraget 1999
- › Nicefördraget 2003
- › Lissabonfördraget 2009

När man talar om "fördragen" syftar det på fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) i deras lydelse enligt Lissabonfördraget.

Förordning

Rättsakt i EU-rätten som gäller alla medlemsstater, företag, myndigheter och medborgare. Förordningar gäller som lag direkt i EU-länderna såsom de är skrivna, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser i medlemsstaterna.

G

Grönbok

En grönbok är ett dokument som kommissionen offentliggör för att stimulera till diskussion i en särskild fråga. Genom en grönbok uppmanas berörda parter (organisationer och enskilda) att delta i en debatt om förslagen i grönboken. Ibland ligger den

som grund för förslag till lagstiftning som sedan presenteras i en vitbok.

H

Harmonisering

Harmonisering innebär att bringa nationella lagar i överensstämmelse med varandra. Syftet är oftast att ta bort nationella hinder för den fria rörligheten för arbetstagare, varor, tjänster och kapital. EU ser till att medlemsstaternas regler ställer likartade krav på medborgarna och att vissa minimikrav införs i varje land. Harmonisering kan också innebära att man samordnar nationella tekniska regler så att det går att handla fritt med varor och tjänster inom EU. Det innebär att medlemsstaterna erkänner varandras regler för säkra produkter.

I

Inre marknaden

EU-ländernas gemensamma marknad sedan 1992, med fri rörlighet över gränserna för personer, varor, tjänster och kapital.

K

Kommissionen

Se Europeiska kommissionen.

L

Lissabonfördraget

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och medför ändringar i EU-fördraget och EG-fördraget (döps om till EUF-fördraget). Det nya fördraget innebär bl.a. att Europeiska rådet väljer en permanent ordförande och att unionen utser en person som ska föra unionens talan i utrikespolitiska frågor. De nationella parlamenten får möjlighet att granska vissa nya förslag från kommissionen och skicka tillbaka dem för omarbetning om de skulle bryta mot subsidiaritetsprincipen, dvs. att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå.

Fördraget ses av SKL som ett steg framåt för den lokala och regionala nivån i EU. För första gången erkänns den lokala och regionala självstyrelsen i fördragen. Tidigare har subsidiaritetsprincipen enbart gällt mellan EU och medlemsstaterna, men nu inkluderas även lokal och regional nivå. Kommissionen

ska också ta större hänsyn till vilka konsekvenser ett lagförslag kan få på lokal och regional nivå. Regionkommittén har fått en tyngre roll och en möjlighet att gå till EU-domstolen om subsidiaritetsprincipen inte följts eller om kommittén inte har konsulterats i frågor där den skulle ha blivit tillfrågad.

Lissabonstrategin

Lissabonstrategin gick ut på ”att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskaps- baserade ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen” till 2010. EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020-strategin antogs 2010.

Lojalitetsprincipen

Innebär att varje medlemsstat ska vidta alla de åtgärder som krävs för att uppfylla de förpliktelser som följer av fördragen eller av åtgärder som en EU institution har vidtagit.

M

Maastrichtfördraget

Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) undertecknades 1992 i Maastricht och trädde i kraft 1993. Fördraget skapade strukturen med tre pelare och utökade därmed EU:s befogenheter till att gälla polissamarbete, straffrättsligt samarbete samt en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Från att ha varit en ekonomisk gemenskap blev det nu en politisk union med ett nyinrättat medborgarskap.

Medbeslutandeförfarandet

Se Ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Meddelande

Dokument som kommissionen ger ut. Det finns flera olika sorter. I ett tolkningsmeddelande ger kommissionen sin syn på hur exempelvis ett direktiv ska appliceras.

Medlemsstat

Länderna som är med i EU kallas ”medlemsstater”. Begreppet jämföras ofta med deras regeringar. I EU finns 28 medlemsstater: Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland, Sverige, Kroatien och Storbritannien (i EU går landet under benämningen Förenade kungariket).

Mellanstatlighet

Mellanstatlighet innebär att beslutsmakten stannar hos medlemsstaterna och att enhällighet krävs för beslut. Inom EU fattas besluten i exempelvis säkerhets- och försvarsfrågor uteslutande genom mellanstatliga överenskommelser. Dessa mellanstatliga beslut fattas vid rådets möten eller på högsta nivå av medlemsstaternas stats- och regeringschefer i samband med Europeiska rådets möten.

Ministerrådet

Se Europeiska unionens råd.

N

Nicefördraget

EU-fördrag som antogs i Nice i december 2000 och trädde i kraft i februari 2003. Fördraget medförde en ny maktfördelning mellan medlemsstaterna för att anpassa EU till utvidgningen; antalet kommissionärer minskades från 30 till 25, användning av omröstning med kvalificerad majoritet utökades och ny röstvägning inom rådet infördes.

O

Ordförandeskap

Ordförandeskapet i rådet roterar och innehas av en medlemsstat under sex månader. Landet ska se till att rådets arbete flyter smidigt.

Nederländerna innehar ordförandeskapet under våren 2016 och Slovakien under hösten 2016. Sverige var ordförande andra halvåret 2009 och första halvan av 2001.

Ordinarie lagstiftningsförfarandet

Huvudregeln för att fatta beslut i EU. Kommissionen lägger förslag och Europaparlamentet och rådet måste sedan vara överens för att beslutet ska kunna antas. Vad gäller utrikes- och säkerhetspolitiken har parlamentet dock ingenting att säga till om. Detta gick innan Lissabonfördraget trädde i kraft under benämningen ”medbeslutandeförfarandet”.

P

Pelare

De tre pelarna avsåg tidigare indelningen av EU:s verksamhet i skilda politikområden. Denna indelning avskaffades när Lissabonfördraget trädde i

kraft 2009. Den första pelaren, EG, rörde bl.a. den inre marknaden och EMU. Beslut fattades enligt ”gemenskapsmetoden” och involverade kommissionen, parlamentet och rådet.

Den andra pelaren omfattade den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp), där beslut fattades av rådet ensamt.

Den tredje pelaren innefattade det polisiära och straffrättsliga samarbetet, där rådet ensamt fattade besluten.

Olika beslutsprocesser användes i de olika pelarna. Den första pelaren var överstatlig och rådet fattade oftast beslut med kvalificerad majoritet. Inom de andra pelarna, som var mellanstatliga, hade även medlemsstaterna initiativrätt och rådet var tvunget att fatta sina beslut med enhällighet, det vill säga att alla länder hade vetorätt.

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen reglerar EU:s befogenheter, alltså vad EU-institutionerna får göra. Enligt principen får institutionerna endast vidta åtgärder om det är nödvändigt för att uppnå målen i fördragen. Agerandets omfattning ska således stå i proportion till målet. När EU kan använda olika metoder som ger samma effekt ska den metod som ger medlemsstaterna och EU-medborgarna störst frihet väljas.

R

Rapportör

I Europaparlamentet utses en föredragande, informellt kallad ”rapportör”, för varje lagstiftningsärende eller initiativ. Föredragandens förslag diskuteras, ändras och antas genom omröstning i utskottet innan plenarsessionen. Debatten och omröstningen i parlamentet sker utifrån betänkandet. Systemet med ”rapportörer” finns även i ReK och EESK.

Rekommendationer

Rättsakter som utfärdas av rådet eller kommissionen och som, till skillnad från andra rättsakter, inte är rättsligt bindande.

Refit

Refit (Regulatory Fitness and Performance Programme) är kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat. Målet är att förenkla EU-lagstiftningen och minska kostnaderna för att följa den.

Regionkommittén (ReK)

Regionkommittén inrättades 1992 genom Maastrichtfördraget och påbörjade sin verksamhet 1994. Det är ett rådgivande organ som ger lokala och regionala myndigheter inflytande över EU:s beslutsprocess. ReK består av 350 politiker från lokal och regional nivå, utsedda av rådet för en period om fem år. Ledamöterna ska vara valda företrädare för ett lokalt eller regionalt organ eller vara politiskt ansvariga inför en vald församling. Sverige har tolv ordinarie ledamöter och tolv ersättare.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen rådfrågar ReK i frågor som rör regionala och lokala intressen. Kommittén ska rådfrågas på ett stort antal områden, bl.a. ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, sysselsättning, socialpolitik, trans-europeiska nät, energi och telekommunikation, utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur, miljö, folkhälsa och transporter. ReK kan även avge yttranden på eget initiativ.

Rådet

Det finns tre olika europeiska organisationer med ordet ”råd” i namnet: Europeiska unionens råd (ministerrådet), Europeiska rådet och Europarådet. Oftast avses dock ministerrådet när man talar om rådet.

Rättsakter

Med rättsakter avses de instrument som EU-institutionerna kan använda för att utföra sina uppgifter enligt fördragen och i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Följande rättsakter finns:

- ✦ Förordningar: bindande i alla delar och direkt tillämpliga i alla medlemsstater, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser
- ✦ Direktiv: bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Direktivet måste införlivas med medlemsstaternas nationella rätt, och medlemsstaterna har utrymme att bestämma exakt hur det ska införlivas
- ✦ Beslut: bindande i alla delar och riktar sig till en särskild person, ett företag eller en medlemsstat
- ✦ Rekommendationer och yttranden: är inte rättsligt bindande, utan snarare ett slags viljeyttringar

S

Sammanhållningspolitik

EU:s övergripande regionalpolitik som syftar till att minska ekonomiska och sociala skillnader mellan regionerna i EU. Sammanhållningspolitiken ska bidra till att stärka gemenskapen och att harmonisera

utvecklingen i EU samt till att stärka EU:s konkurrenskraft gentemot omvärlden. Åtgärderna består av program och fonder, så kallade struktur- och investeringsfonder.

Sociala dialogen

EU:s sociala dialog är samarbetet mellan kommissionen och arbetsmarknadens parter på EU-nivå. Inom dialogen sker en mängd olika aktiviteter som samråd, projekt, gemensamma yttranden och överenskommelser av olika slag. Arbetsgivare och fack kan också sluta ramavtal i olika frågor. Ramavtalen kan antingen genomföras av parterna och dess medlemmar själva (s.k. autonoma avtal), eller genom EU-direktiv på parternas gemensamma begäran.

Struktur- och investeringsfonder

Poster i EU:s budget som är EU:s viktigaste verktyg för att genomföra sammanhållningspolitiken. De viktigaste är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).

Subsidiaritetsprincipen

Innebär att EU:s beslut ska fattas på den politiska nivå som kan ta ett så effektivt beslut så nära medborgarna som möjligt. Unionen ska med andra ord inte fatta några beslut (utom i frågor som den ensam ansvarar för) om inte åtgärder på EU-nivå är effektivare än åtgärder på nationell, regional eller lokal nivå.

T

Toppmöte

Europeiska rådets möten kallas ibland informellt för EU-toppmöten, eftersom de samlar medlemsstaternas stats- och regeringschefer.

Tredjeland

Detta begrepp betyder i EU-sammanhang ett land som inte är medlem i EU.

U

Utskott

Europaparlamentet har 20 utskott för att förbereda sitt arbete inför plenarsammanträdena. Huvuddelen av parlamentets lagstiftningsarbete sker i utskotten, som är uppdelade på ämnesområden. Parlamentet kan dessutom vid behov tillsätta underutskott, tillfälliga utskott och undersökningskommittéer. Regionkommittén har sex utskott.

Utvidgning

När nya länder blir medlemmar i EU talar man om en "utvidgning". EU:s medlemsantal har gått från de sex länder som grundade gemenskapen – Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland – till de 28 medlemsstater den har idag genom följande utvidgningar:

- › 1973: Danmark, Irland och Storbritannien.
- › 1981: Grekland.
- › 1986: Portugal och Spanien.
- › 1990: Forna Östtyskland
- › 1995: Finland, Sverige och Österrike.
- › 2004: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.
- › 2007: Bulgarien och Rumänien.
- › 2013: Kroatien

V

Vitbok

Kommissionens vitböcker är dokument med förslag till åtgärder inom ett speciellt område. Ibland föregås de av en grönbok vars syfte är att inleda en debatt på EU-nivå. Om Europaparlamentet och rådet är positiva till en vitbok kan den leda till ett handlingsprogram för EU på det berörda området.

Ö

Öppna samordningsmetoden

På många politikområden (exempelvis utbildning, kultur, pensioner och hälsovård) fastställer medlemsstaterna sin egen nationella politik, istället för att tillämpa EU-lagstiftning. De enskilda regeringarna kan emellertid dra nytta av att dela med sig av information, anta bästa praxis och samordna sin nationella politik. Detta sätt att lära av varandra kallas den öppna samordningsmetoden.

Överstatlig

Detta uttryck betyder "på en nivå över medlemsstaterna", i motsats till "mellanstatlig". Många EU-beslut fattas på överstatlig nivå, vilket innebär att de är bindande för medlemsstaterna.

Praktiska länkar

Europeiska unionen

EU:s webbplats: europa.eu
Europeiska rådet: consilium.europa.eu/european-council
Europeiska unionens råd: consilium.europa.eu
Europaparlamentet: europarl.europa.eu
Europaparlamentets kontor i Sverige: europaparlamentet.se
Europeiska kommissionen: ec.europa.eu
Kommissionens representation i Sverige: ec.europa.eu/sweden
Kommissionens samråd: ec.europa.eu/yourvoice/consultations
EU-domstolen: curia.europa.eu
Europeiska revisionsrätten: eca.europa.eu
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: eesc.europa.eu
Europeiska regionkommittén: cor.europa.eu
Europeiska ombudsmannen: ombudsman.europa.eu
Europeiska centralbanken: ecb.int
Europe Direct: ec.europa.eu/europedirect
EUR-Lex, EU-lagstiftning: eur-lex.europa.eu
EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden: europarl.europa.eu/oel

Ordförandeskapet

Nederländska ordförandeskapet, våren 2016: english.eu2016.nl

Svenska regionkontor i Bryssel

City of Malmö EU Office: malmo.se
Central Sweden European Office: centralsweden.se
Göteborgs stads Brysselkontor: goteborg.se
Kommunförbundet Skåne: kfsk.se
Mid Sweden European Office: midsweden.se
North Sweden European Office: northsweden.eu
Region Värmland European Office: regionvarmland.se/eu
Region Östergötland: www.regionostergotland.se/EU
Skåne European Office: skane.se
Småland Blekinge South Sweden: smalandblekinge.se/bryssel
Stockholmsregionens Europakontor: stockholmregion.org
Västra Götalandsregionen: vgregion.se/brussels

Övrigt

CEEP: ceep.eu
CEMR: ccre.org
CLRAE: coe.int/congress
EU-upplysningen: eu-upplysningen.se
Europaportalen: europaportalen.se

SKL – EU och internationellt

Följ SKL:s EU- och internationella arbete via vår webbplats och Twitter. På vår webbplats kan du också anmäla dig till vårt nyhetsbrev som kommer ca fem gånger per år.

SKL, EU och internationellt: www.skl.se/eu
Twitter: [@skl_eu](https://twitter.com/skl_eu)

Kontakt

EU-frågorna är fördelade på Sveriges Kommuner och Landstings olika avdelningar. På varje avdelning finns en eller flera EU-samordnare som ansvarar för att samordna avdelningens EU-bevakning. Internationella sektionen arbetar med intressebevakning av EU-frågor av sektorsövergripande karaktär. Kontakta gärna någon av nedanstående om du vill veta mer om ett visst område.

Arbetsgivarpolitik

Jeanette Grenfors	08-452 74 52	jeanette.grenfors@skl.se
Malin Looberger	08-452 75 58	malin.looberger@skl.se

Digitalisering

Per-Erik Nyström	08-452 78 41	per-erik.nystrom@skl.se
------------------	--------------	--

Ekonomi och styrning

Lena Svensson	08-452 76 45	lena.svensson@skl.se
Mattias Lundbäck	08-452 76 86	mattias.lundback@skl.se

Juridik

Helena Linde	08-452 79 76	helena.linde@skl.se
--------------	--------------	--

Tillväxt och samhällsbyggnad

Helena Gidlöf	08-452 73 77	helena.gidlof@skl.se
---------------	--------------	--

Utbildning och arbetsmarknad

Tor Hatlevoll	08-452 79 69	tor.hatlevoll@skl.se
---------------	--------------	--

Vård och omsorg

Erik Svanfeldt	08-452 75 78	erik.svanfeldt@skl.se
----------------	--------------	--

Internationella sektionen

Jerker Stattin	08-452 78 37	jerker.stattin@skl.se
Karin Flordal	08-452 77 72	karin.flordal@skl.se
Gabriel Werner	08-452 77 98	gabriel.werner@skl.se
Louise Andersson	08-452 70 97	louise.andersson@skl.se
Dominique Faymonville	08-452 71 04	dominique.faymonville@skl.se
Annika Lindberg	08-452 71 63	annika.lindberg@skl.se
Marcus Holmberg	+32 2 549 08 67	marcus.holmberg@skl.se
Helena Lagerholm	+32 2 549 08 65	helena.lagerholm@skl.se
Kristin Ivarsson	+32 2 549 08 63	kristin.ivarsson@skl.se

På gång inom EU

Våren 2016

Två gånger per år ger Sveriges Kommuner och Landsting ut skriften På gång inom EU. Här hittar du information om det senaste som har hänt – och som kommer att hända – inom EU som på ett eller annat sätt påverkar kommuner, landsting och regioner. I den här utgåvan kan du bland annat läsa om energieffektivisering, arbetet för utsatta EU-medborgare och uppföljningen av de nya statsstödsreglerna.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

ISBN 978-91-7585-373-4